

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET
1988
DECEMBER

KOLOZSVÁRI PAPP LÁSZLÓ

A korsó

Vígjáték két részben

Szereplők:

FARKAS DEZSŐ — *ötvennyolc éves* BORISKA, a felesége — *negyvennyolc éves* ELVIRA, a lányuk — *huszonkét éves* HÁMVAS TIHAMÉR — *hatvanéves* HOLLÓ ÁRPÁD — *huszonöt éves* FÉNYES KÁROLY — *harmincöt éves* DEMETER — *harmincéves* LAJOS — *ötvenéves* SZÁLLITÓMUNKÁS

ELSŐ FELVONÁS

Luxusvilla a Dunakanyarban.

A színház a villa terasza és egyik szobája.

A terasz közepén nyolcszögletű reneszánsz szökőkút; kávjára le lehet ülni. A kút közepéből nyolcszögletű oszlop magasodik ki, rajta Amor-szobrocska. Be szép volna, ha víz is folyna a szökőkútból! A teraszt fehér márvány kőkorlát szegélyezi, egy-két be- és kijáratot hagyva. A korlát megfelelő helyein klasszikus szobor-másolatok, úgyszintén fehér márványból; esetleg a milói Vénusz, a Diszkoszvető vagy más. A terasz a nézőtér felé persze nyitott; mindössze egy alacsony márvány-padka jelzi oldalt a folytatódását. A padkán ütött-kopott, kicsorbult, tekintélyes méretű agyagkorsó áll; kéri a pompázatos környezetből. A gazdag, „művészi” környezetnek giccses izléstelenséget kell sugallnia.

A szobát fal választja el a terasztól.

A szobából két ajtó nyílik: egyik a konyhába, a másik a ház többi helyiségébe vezet. A szoba berendezése: he-verő, kis kerek asztal, néhány támlátlan szék. A falon medvebőr, a sarokban, állványon, tekintélyes férfiú mellszobra.

A függöny fölmenetele előtt fölhangzik a Kossuth-nóta: „Kossuth Lajos azt üzen, elfogyott a regimentje. Ha még egyszer azt üzeni, mindnyájunknak el kell menni...” A nóta itt elhal. A színház kivilágosodik, a terasz szikrázik a szombat reggeli napsütésben.

Madáracsicsérgés.

A szobát függöny takarja a nézők elől. A függöny mögött hancúrozás, nevetgélés hangjai hallatszanak. Elvira kikukucskál, aztán kijön a teraszra. Hónaljig egy lepedőbe van burkolózva

ELVIRA (*nyújtózkodik*) Gombolkozz, mindjárt itt van-nak a szüleim! Istenem, micsoda reggel! Hát ilyen reggelek is vannak! (*Kedvesen*) Hé, szalonképes már az úr?

ÁRPÁD (*a függöny mögött*) Nem tudod, hová tettem a szemüvegemet?

Elvira elhúzza a függönyt. A szoba csatatér. Szétdobált díványpárnák, takarók

(Épp kockás ingét gyűri be a farmerjába. Gombolkozik) Ohó, felment a függöny! Hová tettem? Hová tet-

tem? (*Kedvesen*) Eddig egész jól megvoltam nélküle... Megvan! (*Felteszi a szemüvegét*) A tárgyaknak lelkük van. Gonosz lelkük! Sosincsnek meg, amikor szolgálattételre kéne jelentkezniük. (*Elámulva*) Ohó!

ELVIRA Gyorsan ámuldozd ki magad, Aronka, és csinálj egy kis rendet, amíg felöltözöm.

ÁRPÁD Árpád.

ELVIRA Hogyan? Ja, Árpád! Akinek megvolt a bevonulása; de most sürgősen elő kell készítenünk a ki-vonulását...

ÁRPÁD Téged pedig... Na várj csak... Mintha mondtad volna... Erzsébet! Nem, nem Edina... Nem... Elvira!

ELVIRA Szalált! Három az Isten igaza. Na, gyorsan, dobd össze ezt a samár-fészket. Mindjárt itt vagyok. Sőt, itt vannak...! (*Kimegy*)

ÁRPÁD (*fölfesz egy párnát*) Ezt hová tegyem? ELVIRA (*kintről*) Nem látod, hogy nem látom, mi van a kezében? Tedd, ahová akarod.

ÁRPÁD (*a párnával a kezében kimegy a teraszra*) Fantasztikus! (*Szemrevételezi a teraszt, nevetgél*) Izléstelenebb már nem is lehetne, de legalább jó drága. ELVIRA (*kintről*) Mondtál valamit?

ÁRPÁD Fantasztikus a táj! Ki gondolta volna, amikor az éjszaka fölfelé botorkáltunk. Ez itt Amor, ha nem csalódom... De ez a hely! Mint egy trónus. Trónus a táj fölött!

ELVIRA (*bejön, fehér sort és piros blúz van rajta*) Nagyon költői. Csak mindjárt jön a haragos király, az egyik szeme sár, a másik villámokat szór. S itt találja az egyetlen lányát, a legkedvesebb alattvalóját. (*Ár-pádhoz simul*) Ami persze nem baj. A baj az, hogy nem egyedül találja itt... Jaj, Árpád, te még mindig azzal a párnával ölelkezel? (*Elveszi Árpádtól a párnát, rendbe rakja a szobát*)

ÁRPÁD (*fölfedezi a mellszobrot*) Ezt az urat várjuk? ELVIRA Várom.

ÁRPÁD Ohó, medvebőr is van! Kutya-bőr nincs véletlenül?

ELVIRA Az még nincs. (*A medvebőrrre*) Apám lőtte. ÁRPÁD

Ebben az országban nincsenek medvék, ha-csaknem az állatkertben.

ELVIRA Hol élsz te, Árpádka? Hát nem hallottál a régi, testvéri vadászatokról...? Hol vannak már azok a régi szép idők.

Árpád megpróbálja megölelni

Jaj, ne, most ne, összegyűrőd a blúzomat. A látszat mindenekfölött. A helyzetet egy mindkét szemére vak koldus is megértené, a helyzet már olyan világos, mint a nap... Nem sétálnál le inkább a hegyről, Árpádka? Ez az ösvény levisz egyenesen a Duna-partra, s ott leinthez egy újabb autót.

ÁRPÁD Tulajdonképpen hogy volt merszed, hogy fel-vegyél sötétedéskor egy magányos autóstopot a tí-zenhármas kilométerkőnél?

ELVIRA A tízenhármas volt? ... Na de igazán... Mindjárt itt lehetnek... Romba döntőd a tisztességem maradék látszatát.

ÁRPÁD Csak egy futó puszit.

ELVIRA Fu-tó pu-szit? (*Ellágyulva*) Tisztában vagyunk az úr puzsiinak a futólagosságával...

Árpád ledönti Elvirát a heverőre

Levihetnéd az üres üvegeket is... Te tényleg azt akarod, hogy...?

ÁRPÁD En tényleg azt akarom, hogy!

Csókolóznak. Élesen fölharson a Kossuth-nóta, majd hirtelen elhalkul

ELVIRA *(kibontakozik Árpád öleléséből)* Tihamér bácsi már ébren van!

ÁRPÁD Az meg ki a manó?

ELVIRA Jaj de jópófa! Hol tanultad...? Apám kebel-barátja, kártyapartner, vadászahaverja, ivócimborája, harcostársa. Az övé a szomszéd villa. Váll váll mellett meneteltek az élet göröngyös és sajnos nem végtelen útján, amíg följutottak ide, erre a... hogy is mondtad ... ?, erre a trónusra! Na de most igazán menj el. Ugye szót fogadsz? ... Nézd, erre... Ó, hogy a macska rúgja meg!

ÁRPÁD Valami baj van?

ELVIRA Demeter és Lajos lenn kapál a szőlőben... Menj inkább arra...

ÁRPÁD A szegény jobbágy. Nem is egy, de kettő! ELVIRA Te kezdesz elszemtelenedni, Árpád. ÁRPÁD Tényleg azt akarod, hogy elmenjek?

ELVIRA Nem én akarom, a végzet akarja. A fátum, ami a zord atya képébe öltözött, hogy az anyáról, a derült égből villámcsapásról már ne is beszéljek... *(Elneveti magát, gyöngéden, Árpádhoz simulva)* Egészen megszínésített a szókincsemet.

ÁRPÁD Színesíthetem még egy kicsit.

ELVIRA Nem nyelvész vagy véletlenül?

ÁRPÁD Történéssz.

ELVIRA Hát erre itt nagy szükség van... *(Eltolja ma-gától a fiút)* Nem, ne, elég volt a nyelvészkedésből. Minden háznak megvannak a maga játékszabályai, s akinek majdnem minden meg van engedve, annak pontosan kell tudnia, hogy mi nincs megengedve neki.

ÁRPÁD Pedig mintha a korlátlan szabadság földjére léptem volna, amióta otthagytam a tizenhárom kilo-méterkövet.

ELVIRA Felforgathatom fenekestül ezt a kulipintyöt, ha a kívánatos pillanatban helyreállítom a rendet. Kétségbe vonhatom őseim dicsőségét, ha a megfelelő helyzetben szidolozom egy kicsit a glóriájukat... És ismeretéseket köthetek a tizenhárom kilométerkö-nél... és a többi... ha a megfelelő percben...

ÁRPÁD Van valakid?

ELVIRA *(eltáncol Árpádtól, kacéran)* Ki tudhatja...? A semmiből jövünk, a semmibe megyünk, na de a kettő között... *(Először őszinte nyugtalansággal)* A szüleim minden pillanatban betoppantnak, Árpád, s nagyon be tudnak toppanni, annyit mondhatok... Úgyhogy csak előre! Nem tévesztheted el az utat, ez a mi birtokunk, ameddig csak ellátsz...

ÁRPÁD Egészen a Dunáig látok. Az is a tiétek?

ELVIRA *(durcásan)* Nem, az még nem a miénk. ÁRPÁD

Pedig teljesen úgy bántok veled...

ELVIRA Nana, Árpádka, nana, kezded túllépni a mértéket.

ÁRPÁD Ó, tehát van mérték is!

ELVIRA *(nyugtalanul)* Van minden, amit csak el tudsz képzelni, s van olyan is, amit elképzelni sem tudsz. *(Kedvesen kérlelve)* De van egy fekete bárány is, akinek kéthetente legalább egyszer engedelmesen kell bégetnie.

ÁRPÁD A kis cinikus.

ELVIRA Csak praktikus ... Nem akarod, hogy engedelmesen bégessek egy kicsit ezen az áldott szombat reggelen? Így, hogy beee ... beee .. , beee ... Erre mifélek ezzel viheted a legtöbbre. Na, mondd utánam : beee...

ÁRPÁD Mit kapok, ha mondom?

ELVIRA *(kitér Árpád ölelése elől)* Nincs több előleg. Talán holnap... Vagy inkább a jövő héten. *(Kedvesen könyörögve)* Ugye megengeded, Árpádka, hogy engedelmesen bégessek egy kicsit? Ugye megkönyörülsz rajtam...? *(Leveszi Árpád szemüvegét)* Megtöröljük szépen a szemüvedet, így, ni, hogy meg ne botolj az úton, föltesszük, így, s most még egyszer megcsodáld a tájat, és jövő héten, kedden...

DEZSŐ *(hangja kintről)* Mi az, hogy csillapodjak? ! Hát már te is ezzel jössz, Boriskám! Még jó, hogy nem rendelted meg a koporsómat is!

BORISKA *(hangja kintről)* Vörös a fejed, Dezsó ! Gondolj az érszükületedre! Ne rohanj, várj meg, nem bírom...

ELVIRA *(főlnevet, voltaképpen élvez a helyzetet)* Kész, vége ! In flagranti ! *(Skandalálva)* Te akartad, hogy így legyen, hogy a balhé tied legyen.

ÁRPÁD Mondd nekik azt, hogy a munkatársad vagyok.

ELVIRA Ahhoz az kéne, hogy munkahelyem legyen. ÁRPÁD És nincs?

ELVIRA Mondtam én, hogy van? Na, Árpád, a kerteken keresztül...?

DEZSŐ *(kint)* Estig akarsz itt pihegni?! Menjünk már! ELVIRA Hallod a vérmedve brummogását? Hallod, hogy csattognak az agyarái?

ÁRPÁD Erre itt, a kerteken át lejutok?

ELVIRA Hát persze hogy lejutsz, csak hogy most már itt maradsz. Én édes munkatársam ...

ÁRPÁD *(gonoszkodva)* Ó, szóval mégis van munkahelyed.

ELVIRA Te szemtelenkedsz, Árpád ! ... Pszt ! Hallod? Hallod ezt a surrogást?

ÁRPÁD *(fülel)* Nem hallok semmit.

ELVIRA Mert nem elég finom a hallásod. A csörgökigyó ad ilyen hangot, ha támadni készül. Ó az anyám. *(Nevetve)* Te akartad, hogy így legyen, hogy a bal-hé... Csak egyet ne felejtss el!

ÁRPÁD Belém vered a frászt. Mit ne felejtsek el? ELVIRA Azt, hogy... Mondd utánam : beee ... beee ... ÁRPÁD Beee.

ELVIRA Egy kicsit érces, de tán menni fog. *(Lekapja Árpád szemüvegét)* Leheljük homályosra azt a szem-üveget, nem kell mindent egyből tisztán látni. S ha már lázadás, legyen lázadás... *(Kirángatja Árpád ingét a nadrágból, összekócolja a fiú haját; a saját blúzát letolja a fél válláról)*

ÁRPÁD Mit csinálsz? Ne hülyéskedj. *(Fölteszi a szem-üvegét)*

Nem látok semmit.

ELVIRA Elég lesz, ha hallasz. És el ne feledkezz a bégetésről. Mert itt feudalizmus van. Én vazallus vagyok, s egyetlen vigaszom, hogy nekem is van egy édes kis vazallusom. Vigyázz, jönnek! Szem lesüt, derék megtörik, térd megroggyan ...

Berobog Dezső, kisvártatva betántorog utána Boriska. Kezében zacskók, táskák, szatyrok. Tudomást se vesz-nek a fiatalokról

DEZSŐ *(újságot lobogtat)* Hát mit képzelnek ezek? ! De majd én megmutatom nekik! Jönnek ezek még hozzám üzemszervezést tanulni !

BORISKA Az isten szerelmére, Dezsó, a fejedbe megy a vér. A te korodban már vigyázni kell ...

DEZSŐ *(tájékozva)* Ne emlegesd ... Egy fél életen át... mit egy fél, egy teljes életen át szívták a véretem, mint a piócák, úgy játszottak az idegeimen, mint egy cimbalmon ... És most lapát! Tegnap még univerzális vezető, aki minden poszton megállja a helyét, ma pedig ki lehet dobni, mint egy használt ruhát...?

BORISKA Csillapodj, Dezsó, csillapodj, az ereid ... DEZSŐ *(üvöltve)* Nyugodt vagyok én, nem látod, hogy nyugodt vagyok? A nyugalom szobrát lehetne rólam megmintázni.

ELVIRA Helló!

DEZSŐ Ki ülte kockásra a fenekét az értekezleteken? Kinek a cimborái fordultak le infarktussal a székről, amikor éjt nappá téve próbáltuk egyensúlyban tar-tani ezt a kuplerájt? Ki volt az, aki a verét, a verejtékét, az életét...

BORISKA Te voltál az, Dezsó ! Nyugodj meg, édesem ...

DEZSŐ De majd megmutatom én ezeknek, ne félj ! Itt fog állni a hordó, itt, a terasz közepén...

ELVIRA Hordó?

BORISKA Képzeld, egy hordó.

DEZSŐ És felhozzuk ide a vizet!

BORISKA De hát be van vezetve a víz.

DEZSŐ Értesz is te hozzá, macska ! Ez nem a te szökő-kutad, ami hol működik, hol nem működik, mint a ...

ÁRPÁD *(Elvirának, sűgva)* Mint a mi?
DEZSŐ Eh ! Ide víz kell ! Rengeteg víz. Egy egész Duna ...
Átmegyek Tihamérhoz!
BORISKA Menj, édesem, menj, beszéljétek meg a dolgot.
DEZSŐ *(Elvirához)* Tihamér kint van?
ELVIRA Nem tudom. Mással voltam elfoglalva, apuci.

Előretolja a zavart Árpádot

DEZSŐ Mi van ma? Szombat, persze ... Akkor más-napos.
Ugye kedden és pénteken szokta leinni magát? BORISKA
(megtörten) Kedden és pénteken.
DEZSŐ Nem baj ! *(Elindul, szembe találja magát Árpáddal)* Mi
már ismerjük egymást, ugye?
ELVIRA *(Árpád mögé bújva)* Beee ...
ÁRPÁD Beee ... Izé... Hát persze! No nézd csak, Dezső
bátyám !
DEZSŐ Ül le, fiam, igyál! *(Berobog a szobába, megtorpan,
öngörjesztéssel magamagát hozza dűhbe)* Mit akarok itt?
Azt mondd meg, macska, hogy miért jöttem be?!
BORISKA Nem tudom, édesem, honnan tudnám. DEZSŐ
Neeem tudom, honnan is tudnám! Mit tudsz te, csak azt
mondd meg, hogy mit tudsz!? *(Észreveszi a saját
mellszobrát)* Ahá! Szóval itt vagy, te haszontalan! Tudod, ki
vagy te? Egy senki, érted, egy nulla! Voltál valaki, és most
senki vagy ! Neeem, nem te juttattad ide az országot! Nem
te tartottál ki a végsőkig! Nem téged avattak úttörővé ...
Hányszor?
BORISKA Háromszor, Dezső.
DEZSŐ Na és a nehéz napokban, amikor majdnem összedől
ez a kupleráj, nem te voltál az, ki odaállt, aki tartotta, aki
felvirágoztatta ! A mór megtette a kötelességét, a mór
mehet.
BORISKA Nyugodj meg, édesem, kiköltözünk ide, csend,
nyugalom, jó levegő, a béke szigete ...
DEZSŐ *(ettől felrobban)* A béke szigete? Inkább egy bombát
ezekre, egy rakétát, egy űrrakétát! *(A szobrához)*
Megmondom én, hogy ki vagy ! Egy szar vagy! Egy senki !
Egy lézengő ritter!
ÁRPÁD *(Elvirához)* Milyen olvasott az apád!
DEZSŐ De jön még a kutyára szalonna ... vagy hogy a fenébe
van! Szabad a vásár? Kapitalizmus van?! Jobban tudom
én, hogy mi a kapitalizmus, mint ezek ... ezek ... ezek ...
együttvéve! Aki kapja, mar-ja?! Hát Dezső bácsi meg fogja
mutatni ezeknek, hogy van még neki foga a maráshoz, és
van marka is a kapáshoz!
BORISKA Meg fog ütni a guta, Dezső !
DEZSŐ Üssön meg, érted, üssön meg ! Tévednek ezek, ha azt
hiszik, hogy Dezső bácsi egy hitvány gyöngé bábu ...
ÁRPÁD Ahogy a költő majdnem mondta.
ELVIRA Csend legyen !
DEZSŐ Hogy le lehet ütni, mint egy nyamvadt parasztot a
sakkasztalról ! Most az egyszer sikerült sarokba szorítani
Dezső bácsit! De mi áll a sarokban, na, mi áll?
BORISKA Mi?
DEZSŐ *(diadalmasan)* A bátya ! *(Kirohan arra, amerre
Tihamér nyaralója van)*

*A megtört, alázatos Boriska magatartása egy csapásra
megváltozik. Ő a helyzet ura. A nagyasszony*

BORISKA Csak az első három napot élje túl valahogy.
(Elvirához) Hol voltál?
ELVIRA Valami különös oka is van a vulkánkitörésnek vagy
csak a szokásos?
BORISKA *(élesen)* Igazán nem ez a legjobb pillanat az
élcélődésre. Szegény apádat ... Hol voltál két napig?!
ELVIRA Nem mindegy, hogy hol voltam, ha egyszer itt
vagyunk?
BORISKA Hogy itt vagytok, azt látom, csak nem hal-lom.
ELVIRA *(Árpádhoz)* Na most ... De ne olyan ércesen ...
ÁRPÁD Holló Árpád.
ELVIRA Holló? Ezt nem is mondtad.

BORISKA Ez madárnév ... *(Megvan a véleménye)* Vándormadár
...
ELVIRA *(közbeveti magát)* Évek óta ismerem Árpádot, anyuci,
együtt jártunk ... óvodába.
BORISKA Egy kicsit már kezdem sokallani a sokéves
ismeretiségeidet. *(Árpádhoz)* Innen, a mi hegyünkről? Villa,
szóló, nyaraló ...?
ÁRPÁD Szabadstrand. És bérház a Józsefvárosban ... Albrét,
ablak a tűzfalra. Bejárat a fürdőszobán át, telefonhasználat
tilos. Nem jöhet fel senki, a víz is csak éjszaka jár föl.
Felülről ázik ...
ELVIRA Árpád a tudományoknak él. A szellem embere. Az
ilyeneknek ez direkt jó.
BORISKA És látom, épp elmenőben van. Hát ideje is, itt a
reggel, a madarak már csiripelnek a szép Józsefvárosban ...
Úgyhogy akkor nem is tartóztatom.
ELVIRA *(közbeveti magát)* Apucit tényleg lapátra tették?
BORISKA Na de Elvi ! Ez nem tartozik Holló úrra. ÁRPÁD
De ha már itt van ...
ELVIRA *(fenyegetőn)* Árpád.
BORISKA *(méltóságtelejesen)* Maga itt tanúja volt egy kis
jelenetnek ...
ÁRPÁD Szeretek tanú lenni. Néha úgy érzem, hogy az
életemhez is csak tanúskodom.
BORISKA Mit mond? ... Na szóval, az uram világlátásban
tevékeny ember volt, azt a szót, hogy megállás, egyszerűen
nem ismerte. És mindig tudta, hogy mikor kell vennie a
kalapját.
ELVIRA Csakhogy eddig nem kellett.
BORISKA *(fölcattan)* De most ... ! De most, hogy érdemei
elismerése mellett megkezdheti végre a bőségesen
megszolgált pihenőjét ...
ELVIRA Szóval lapát. És mit talált ki apuci, hogy
agyonüsse a jól megérdemelt pihenés éveit? BORISKA
(kiesik a méltóságtelejes szerepből) Amikor
megmondták neki ...
ELVIRA Tegnap?
BORISKA Tegnap, de te sose vagy kéznél, amikor szükség van
rád.
ELVIRA Mi szükség van ehhez rám?
ÁRPÁD És mit csinált a tisztelt Dezső bátyám, amikor
megmondták neki?
BORISKA *(panaszosan)* Lerohant az újságoshoz, s meg-vette
az első lapot, ami a kezébe akadt. *(Elvirához)* Tudod, hogy
neki mindig elég volt egyetlen cikk, hogy orientálódni tudjon
...
ÁRPÁD És milyen lap akadt elsőre a Dezső bátyám kezébe?
BORISKA A haltenyésztké.
ELVIRA Eddig nem ebből orientálódott.
BORISKA S az első cikk, amit elolvastott, az aranyhal-
tenyésztésről szólt. Most mondd meg !
ELVIRA *(hűledezve)* Apuci aranyhalat akar tenyészteni a jól
megérdemelt pihenés éveiben?
BORISKA Legalább ! És azt mondja, hogy ez még csak a
kezdet ! Most kezdi a harcot ... Hogy ő felépíti a
kapitalizmust ... Tulajdonképpen megértem ... De eddig
egészen mást épített, hogy fog vele boldogul-ni...?
ELVIRA *(kitör belőle a nevetés)* A-rany-ha-lat... Itt, a hegyen ...
? A-rany-ha-lat ... ?
ÁRPÁD És mi keltette föl inkább a tisztelt Dezső bátyám
figyelmét? A hal vagy az arany?
ELVIRA Árpád, nem ebben a bégetésben egyeztünk meg.
BORISKA *(el van foglalva a maga bajával)* S az a hülye
újságíró ... Mert ezek most már mindent megengednek
maguknak! Az a félnótás azt írja, hogy ezeket a férgeket
hordóban tenyésztik, s aztán áttöltik őket uborkásüvegekbe
... vagy mibe. Kisállat-kereskedést akar nyitni ! Fel is hívta
a kombinátot, hogy ő csak egy hordót kér végkielégítésül.
ELVIRA Ó, a hordó!
BORISKA És föl akarja vezetni ide a hegyre a Dunát! ELVIRA
Ide, a hegyre?
BORISKA Ide, a hegyre. Mert, aszongya, ha sikerült ki-
vezetni az országból azt a vizet, akkor neki is sikerülni fog
ide fölvezetni.

ÁRPÁD Tényleg tud orientálódni . Szeretném, ha tolmácsolnák a legmélyebb együttérzésemet Dezső bátyámnak, ha nem találkozoznánk ...

BORISKA Vegye ezt egész biztosra.

ÁRPÁD Megértem, nagyon megértem. Az ilyen ember-nek, aki világegyetében...

ELVIRA (csak szájmozgással) Beee ... beee ...

ÁRPÁD A tevékenység volt a mindene, aki nem ismert pihenést, ahogy mondani tetszett, aki ebbe a kivételes szá... .

ELVIRA Demeterék már lenn kapálnak a szőlőben, anyu!

ÁRPÁD Ebbe a szenzációs helyzetbe juttatta az országot, az ilyen embernek úgy hiányzik a tevékenység, mint a betevő falat kenyér .

BORISKA (türelmetlenül) Igen, az hiányzik neki. S egyelőre meg is találta, amint látja. Ugye nyáron fél-óránként jár a busz, Elvi?

ÁRPÁD (elröhögi magát) Elvi ... ! Elvi szempontból tökéletesen igaza van Dezső bátyámnak. (Fölveszi a padkáról a korsót, szórakozottan nézegeti. A későbbi események tükrében, vizsgálva a pillanatot: Árpád-nak semmi sem jut eszébe még a korsóról. Egyszerűen csak a kezében tartja, más ötleteket fontolgat) A tevékenység, hát persze... Egy ilyen dinamikus ember ... Csupa erő, robbanékonyság ... (A nőnek, csevegő hangnemben) Ha félóránként jár a busz, igazán sértés volna, ha visszautasítanám Elvira reggelimeghívását.

BORISKA Elvira, te tényleg ...?

ELVIRA Ó, igen, már korábban (Félszájjal) Kezdesz elhatalmasodni, Árpádka.

ÁRPÁD Talán szolgálhatok egypár jó ötlettel Dezső bátyámnak. (Leteszi a korsót a terasz szélére, a közönség orra elé) Szóval a tevékenység ... egy ilyen csupa dinamit embernek...

BORISKA (élesen) Mivel is foglalkozik maga, Holló úr?

ELVIRA (rossztól tartva) Történész, anyuci, tudós, levelezik az Akadémiával ... Izé, hogy is mondják? Levelező tag ! Kandidátus!

BORISKA Hát ez nem látszik meg rajta. És mit levelezik maga az Akadémiával?

ELVIRA ő csak levelező tag. Ez csak cím. Olyan, mint a szocialista munka hőse.

ÁRPÁD Nem kell csinálni érte semmit.

ELVIRA Tag, anyuci, tag. Ugye, Árpád?

BORISKA Én azt hittem, hogy az efféle tagok öregek.

ELVIRA Fiaatal tagból lesz az öreg... Árpád... na, hogy is mondtad? Archeológus! Régész! Azért járja itt a hegyet, hogy feltárja a dolgokat. Kias minden-féle csontot és cserepet, s megmondja belőlük, hogy mivé leszünk.

ÁRPÁD Hogy miből lettünk, ha szabatosak akarunk lenni.

ELVIRA És ilyen oltári szavakat tud, hogy szabatos ! De olyat is mondott, hogy mi a manó !

BORISKA Értem én, értem... De Károly... Károly mintha már feltárta volna a helyet. Károly már be-férkőzött a legrejtettebb zugokba is. Holló úr kutatásai megkéstek egy kissé, vagy rosszul tudom? Talán a szomszéd hegyen kéne próbálkoznia.

ÁRPÁD (eléri a célzást, mindamellet komolyan) Nem ismerek semmiféle Károlyt a szakmában.

ELVIRA (gyöngéden, kérlelően) De hát eddig is volt élet, s ezután is lesz. Az élet nem áll meg. (Tréfás fenyegetéssel) De nagyon felgyorsulhat...! Károly ásatásainak vége, anyuci. Károly kezéből kifordult az ásó, ahogy a régi régészek mondták. Ugye így mondják, Árpádka?

ÁRPÁD És nagy feltárások voltak már itt, kezit csókolom?

BORISKA De még mekkorák! Csak úgy zengett tőlük a hegy ! Én már egészen belefáradtam, hogy he-tente fenekestül fordítják föl a... vidéket.

ELVIRA Akkor én felteszem a teavizet, mielőtt el-isszák előlünk az aranyhalak. (Bemegy a szobába)

BORISKA (utánakiált) Csak azért mondom, mert nem volt elég bajom apáddal, Károly is egész nap telefonált tegnap, s nem engem keresett !

ELVIRA (visszajön a teraszra) És megmondtad neki, hogy hol vagyok?

BORISKA Hát tudtam?

ELVIRA (őszinte haraggal) Látni sem akarom többé, érted?! Azt sem akarom tudni, hogy a világon van! (Gúnyosan Árpádnak) S ebből senki se vonjon le semmiféle következtetést.

BORISKA És mondja csak, Holló úr, átfogó feltárás-ra készül, vagy csak próbafúrás volt?

ELVIRA Na én megyek.

ÁRPÁD A régész csak feltevésekre hagyatkozhat, tudományosan megalapozott feltevésekre, csak a jövő mutathatja meg a követendő utat...

ELVIRA (megtorpan a konyhaajtóban) Árpád! Gyere csak! (Árpád odamegy, Elvira halkán) Te egy szörnyeteg vagy, Árpád, egy szörnyeteg. (Hirtelen meg-csókolja) De talán épp ezért tetszel nekem. (Kiszalad)

ÁRPÁD (fülig pirulva, most először zavarban) Nagyon kedves lány.

BORISKA Túlságosan! Na jöjjön, segítsen, ha már itt van. (Átadogatja a magával hozott csomagokat. Az egyik zacskóból kerül elő az a kenyér, amit Árpád később fölszeletel) Mindjárt itt az uram, s hozza Tihamért. Mondja, maga tényleg régész?

ÁRPÁD (még mindig az előző pillanat hatása alatt; ráhagyja) Az vagyok.

BORISKA Üdítő lesz. Az ősök csontja az aranyhalak mellé. Tegye már el innen azt a koszos vázát. ÁRPÁD (fölveszi a korsót, nézegeti) De hiszen ez ...

Honnan van ez, tessék mondani?

BORISKA Itt hányódik évek óta...

Árpád elgondolkozva visszateszi a korsót oda, ahonnan fölvette

Szeretném, ha tudomásul venné, hogy mi egy nagyon összetartó család vagyunk.

ÁRPÁD Szép érzés.

BORISKA Szeretjük a vendéget... Szép magyar szokás... De az idegeneket, azokat nem szeretjük. ÁRPÁD

Osztályidegenekre tetszik gondolni?

BORISKA Annak már sajnos vége... Nos, hogy világos legyek...

ÁRPÁD (közbevág) Gyönyörű ez az Amor ! Micsoda finom megmunkálás !

BORISKA (szívén találták) Az én alakom után mintázták! (Kihúzza magát) A fiatalkori alakom után. Fény-képről!

ÁRPÁD Óóóó ! Van ilyen, van ilyen ! Weimarban például ki van állítva Goethe fiatalkori koponyája és mellette az öregkori koponyája.

BORISKA Tényleg?

ÁRPÁD Ott tetszett abbahagyni, hogy világosan meg tetszik akarni mondani ... (A korsót nézegeti, kerülgeti)

BORISKA Elvira lányom, bármilyen szabadelvűnek látszik is, a látszat csal. Félig-meddig már meny-asszony.

ÁRPÁD (a korsót bámulja) Kétségkívül ... Hát persze!

BORISKA Mit motyog?

ÁRPÁD Hogy a látszat kétségkívül csal.

BORISKA (káderező hang) Hol ismerkedtek meg? ÁRPÁD

Ööö ... Az egyetemen.

BORISKA Elvira nem járt semmiféle egyetemre... Pedig szegény Dezső füt-fát megmozgatott... már úgy értem, hogy Elvira még keresi a helyét az élet-ben. Ha tudná, hogy egy mai gyerek milyen nehezen találja meg a helyét az életben!

ÁRPÁD Nekem tetszik mondani.

BORISKA Magának, Holló úr, magának. Elvirácska együtt járt egy nagyon jól pozicionált férfival. Nagyon jól pozicionált, ha érti, mit akarok ezzel mondani.

ÁRPÁD Én is szoktam apróhirdetést olvasni. Bár én inkább az albertletróvatot nézem.

BORISKA Szóval van itt egy nagyon összetartó család, akik tűzön-vízen, hóban-fagyban ...

ÁRPÁD Mások élete árán is ...

BORISKA Mit mond?

ÁRPÁD Semmi, csak egy szólásmondás.

BORISKA S az, hogy az uramat most nyugállományba helyezték, az semmit sem változtat a felfogásunkon, az életvitelünkön, a szokásainkon.

ÁRPÁD Ne is tessék folytatni! Dezsó bátyám akkor se tudna más lenni, ha akarna. Ő már ebben nőtt nagyra.

BORISKA *(kiesik a méltóságtejes szerepből)* Nem ő nőtt nagyra! Ezek nőttek nagyra! Az ő munkáján, az ő véres verejtékén nőttek nagyra! Az érszűkületén! Hát kik ezek, maga mondja meg, kik ezek ...

ÁRPÁD Azt én is tudni szeretném végre.

BORISKA Honnan veszik maguknak a bátorságot ... ? S majd a kezébe nyomnak egy ócska ólomkristály vázát, a nyakába akasztanak egy búcsúpolecst és ... *(Észbe kap)* De mi egy nagyon összetartó család vagyunk, s nem mi vagyunk az egyetlen összetartó család ebben az országban. Vagyunk még egypáran, ennek még nincs vége, nem oda Buda! Mit mosolyog?

ÁRPÁD A búcsúpolecst, az nagyon tetszett. Megjegyezhetem?

BORISKA Azt jegyez meg, amit akar, maga a történész, télem fel is írhatja... *(Gyanakvóan)* Mondja, maga tényleg találkozott már az urammal?

ÁRPÁD *(blöfföl)* Ezer éve ismerem én már a jó Dezsó bátyámat.

BORISKA Honnan?

ÁRPÁD Hát a... a kombinátból! Amikor az a fel-mérés volt.

BORISKA *(gúnyosan)* A kombinátból. És melyikből, ha szabad tudnom?

ÁRPÁD Hát lássuk csak... Több helyen is jártam... Van itt válságághazat bőven! Húsipar ... ? Nem, nem! A kohászat...? Ejnye, nem jön a nyelvemre ... Az építőipar!

BORISKA *(íronikusán)* Csakhogy a maga kedves Dezsó bátyja egy borkombinátnak volt a vezérigazgató-ja ... S már ez is milyen megalázó, ha a régi érdemeit vesszük. Úgyhogy reggelizzen meg, fiatalembere, aztán le is út, fel is út. Mi már ilyenek vagyunk, megmondjuk, ami a szívünket nyomja. Magának is megvannak a maga körei, nekünk is megvannak a magunk körei. Világosan beszéltem?

ÁRPÁD Előre is köszönöm a finom reggelit. BORISKA Nem én főztem, a lányom főzte. Hol ma-

rad ez a gyerek? Elvi, Elvirácska, készen vagy már?

ELVIRA *(kintről)* Egy pillanat, anyucikám!

BORISKA Vágjon kenyeret, tessék! *(Odaadja a kenyeret Árpádnak)* Talál kést a konyhában.

ÁRPÁD Van bicskám.

BORISKA *(a terasz széléről)* Dezsó! Dezsó édesem! Gyere, kész a reggeli! Istenem, csak azokat az arany-halakat tudnám kivenni a fejéből. Mondja, ért maga az aranyhalakhoz?

ELVIRA *(kintről)* Nyissa ki valaki az ajtót!

Árpád kinyitja a konyhaajtót. Elvira roskadásig meg-rakott zsúrkocsit tol be. Márkás porcelán, ezüst teás-kanna, cukortartó

ÁRPÁD Sráckoromban volt akváriumom, de megrepedt, és a víz belefolyt a nagymama ágyába. ELVIRA Hová?

ÁRPÁD Szűken voltunk. Apu, anyu, nagymama és én. Ha meg akartunk ágyazni, mindent polcokra kellett rakosgatni. Nagymama aludt az akvárium alatt.

BORISKA *(megvan a véleménye)* Hogy tudnak né-melyek így élni!

ÁRPÁD Az átkos tókés-földesúri rendszer öröksége, és az áldott...

ELVIRA Nem kell befejezni. Így sokkal hatásosabb. Na, megkedveltétek egymást?

BORISKA Tisztáztuk a helyzetet Holló úrral.

ELVIRA Ebben egy pillanatig sem kételkedtem. Ha te egyszer tisztázni akarsz valamit ...

BORISKA Holló úr megreggelizik ...

ÁRPÁD Megnyalja utána mind a tíz ujját ... BORISKA ...és aztán huss! Tessék, szolgálja ki magát. Éhes?

ÁRPÁD Mint a farkas.

BORISKA Mindjárt gondoltam. Hol marad ez a Dezsó? *(Káll a terasz szélére)* Dezsó! Édesem! Gyere reggelizni!

ELVIRA *(súgva)* Kedden... *(A többit Árpád füléhez hajolva mondja, aztán nevetve összekócolja a fűt ha-ját)*

ÁRPÁD Biztos fölhajtanak egy kupicával a nagy eseményre.

BORISKA De jól kiismeri magát. Látszik, hogy a Jó-zsefvárosból származik.

ELVIRA *(hirtelen nyugtalansággal)* És mit akart ókárólysága?

BORISKA Azt neked kell tudnod. Egyfolytában csörgette a telefont. Néha nem bántám, ha rosszabb volna a telefonhelyzet. Ja igen, valami olyasmit makogott, hogy ő el van szánva a végsőkig.

ÁRPÁD *(teli szájjal)* A Károlyban az elszánt a jó. Vegyük például V. Károlyt, aki ráadásul német-római császár is volt...

ELVIRA Nem mondta, hogy idejön?

BORISKA Azt nem mondta, de nem tudom, mi akadályozhatná meg benne, úgyhogy... *(Gesztus Árpád felé)*

ELVIRA De én nem akarom, hogy idedugja a képét! ÁRPÁD Sütemény nincs?

BORISKA *(dühösen)* Szaharin van! A férjem érszűkületes, nem ehét édességet.

ÁRPÁD S ezért mi sem?

BORISKA Menj már át apáért. Még felöntenek a garatra, s akkor gátszakadás lesz ...

ÁRPÁD Pedig még csak épül.

ELVIRA *(a terasz szélén)* Már jönnek! *(Kortyolgató gesztus)* Úgy látom, Tihamér bácsi már kezdi ki-mosni apu fejéből az aranyhalakat.

BORISKA Hallgasson meg az Isten!

Bejön Dezsó és Tihamér. Tihamér a józan részeg fajtából való; alkoholmerek tekintet, néha katonás mozdulatok. Lapos üveg van nála

DEZSÓ Én nem az az ember vagyok, Tihamér. *(Tihamér jellegzetes gesztusát anticipálva)* Én nem értek a csűrész-szavaráshoz. Én egyenes ember voltam világleletemben! *(Kitépi a Tihamér kezéből az üveget)* Odamenni, nyakon fogni, és tekerd, tekerd ... De majd megmutatom én ezeknek a reformereknek!

TIHAMÉR Nincs igazad, Dezsókém, várni kell, ki kell várni a végét... Kezit csokolom, Boriskám ... Mert hogy szokott ez lenni?

BORISKA Üljetek már le, az ég szerelmére! Dezsó, add vissza azt az üveget. Megárt éhgyomorra. Az ereid!

TIHAMÉR Hogy szokott ez lenni! *(Kígyózó, tekervényes mozdulatokkal)* Elindul egy folyamat, megy úgyebár fölfelé, megy, megy, aztán egyszer csak: zutty! Érted, Dezsókém? Zutty!

DEZSÓ Érti a fészkes nyavalya! Én csak azt értem...

TIHAMÉR Ne heveskedj, Dezsókém, ne heveskedj! Most meg kell lapulni ...

DEZSÓ Ehhez én nem értek.

TIHAMÉR Na várj csak! Nézd ezt az üveget! Ez a folyamat.

A magyarázatot senki sem érti, csak Árpád; feszült figyelemmel hallgatja Tihamért

Eddig világos? Na most mondjuk, hogy elindul a folyamat. A káros folyamat! És nem lehet megállítani, és megy, és felér a csúcsra! De akkor: zutty! És akkor jövőnk mi. Csak a pillanatot kell kivárni, Dezsó-kém, az alkalmas pillanatot.

BORISKA Reggelizve is kivárhatjátok az alkalmas pillanatot. Gyere, édesem. Ne bolondítsd már te is a fejed, Tihamér.

ÁRPÁD Csak egy kis futó történelemfilozófia. ELVIRA Vigyázz, Árpád, itt megégetheted a szád... azzal a teával.

TIHAMÉR Ó, vendég, vendég ... Mi már ismerjük egy-mást, ugye? Maga az az ... izé ... na ...

DEZSÓ Ez nem az én világom, Tihamér! Én mindig szemtől szembe! Jött az akadály? Lóra! Legyőztem! Jött az újabb akadály ...?

ÁRPÁD Mennyi akadály járt-kelt itten.

TIHAMÉR Magát én ismerem... Hol is találkoztunk? Várjunk csak ...

ÁRPÁD Borkóstoló...? Nem, nem, tájékoztató. Belső tájékoztató!

BORISKA Kezd betelni a pohár.

ELVIRA *(menti a helyzetet)* Ó a nagy ő, Tihamér bácsi ! Hát persze hogy tetszett látni, a múltkor, ami-kor az a házibuli volt. *(Átkarolja Árpád nyakát hátukról; súgva)* Könyörögve kérlek ...

TIHAMÉR Óóóó! Láttunk mi már karón varjút, Dezső-kém ! Emlékezz csak... *(Hirtelen Árpádhoz)* Mit is mondott? Hogy hívják?

ÁRPÁD Még nem mondtam. Most mondom : Holló Ár-pád.

TIHAMÉR Holló, Holló... Szóval láttunk mi már varjút, Dezsőkém. Mert jött ugyebár... *(Gyanakvó oldalpillantás Árpád felé)* ...tudjuk mi azt, hogy mi jött. És ment fölfelé, és az egeket verte! És aztán... DEZSŐ

Tudom: zutty! Na és?
BORISKA Könyörögök, ne igyál, Dezső.
TIHAMÉR Mert ez olyan, mint a kígyó ! Sziszeg és kunkorodik és felágaskodik, és semmi se jó neki ... *(Ár-pádhoz)* Biztos, hogy ismerjük mi egymást?

ÁRPÁD Ezer éve, Tihamér bátyám, ezer éve.
TIHAMÉR Hol is hagytam abba? Megvan! És meg kell várni, amíg kiadja a mérget. És akkor kell, akkor kell... *(Leejt a cigarettáját, eltapossa)* De addig meg kell lapulni, Dezsőkém, ugrásra készen, ugrásra készen.

DEZSŐ De ezt nem nekem találták ki, Tihamér ! Nekem és a magamfajtanak köszönhetjük, hogy ide jutottunk!

BORISKA Az érszükületed, Dezső!
DEZSŐ Miért? Talán egy ócska lópokrócon piknikezel, macska? Vagy egy luxusvillában! *(Elvirának)* S te mit kaptál az érettségidre? Talán egy kétkrajcáros karórát?

ELVIRA Köszönöm, apuci.
DEZSŐ öröklakást Budán! Azt kaptál. *(Viszi a szónéki hév, Árpádra mutat)* Na és te...? *(Legyint)* Eh! Mi csináltunk itt mindent, mi ráztuk gatyába ezt a csürhét, mi teremtettünk rendet ebben a kuplerájban! S akkor ezek a hétokosok, ezek a paprikajancsik, akik úgy kéne táncoljanak, ahogy a drótot rángatjuk, ezek az öcsikék ... *(Fel-alá rohantában bele-botlik a korsóba, amit Árpád letett a terasz szélére. Újabb alkalom az öngerjesztéses dühre; tajtékozva folytatja)* Ki tette ezt ide? Ki tette ide ezt a koszos bilit?! Azt akarjátok, hogy a saját házamban is ki-törjem a nyakamat? ! *(Fölkapja)* Ezzel ütök szét közöttük ! Ezt vágom közéjük ! Odamegyek, értitek, oda fogok menni ...

BORISKA Hová, Dezső?
DEZSŐ Oda! És közéjük vágom, értitek, közéjük vágom, így! *(A feje fölé emeli a korsót, mintha ki akarná dobni a közönség közé)*

ÁRPÁD *(szinte sikoltva)* Neeee!

Mindenki megdermed. Dezső bénultan tartja a korsót a feje fölött. Árpád úgy közeledik hozzá, mint akit hipnotizáltak

Ez nem lehet igaz! Ahogy megcsillant a fény a zománcon... Ez a fazekasmunka ... *(Körüljárja Dezsőt, aki még mindig a feje fölött tartja a korsót)* Megnézhetem? *(Kiveszi a Dezső kezéből a korsót, forgatja, a fény felé tartja, belenézi)* Hihetetlen... A kor... A technika... Nem tévedek, biztos, hogy nem tévedek ... Ez az, ez nem lehet más... *(Elhúzódik a többiektől a korsóval. Vizsgálja, kapirgálja, kopog-tatja)*
BORISKA Mi van, Holló úr? Megártott a reggeli? DEZSŐ *(gesztussal)* Bolond ez?
ELVIRA Ha ez színjáték, Árpád, akkor tökéletes.
ÁRPÁD *(parancsoló hangon)* Csend legyen ! Hadd gondolkozzam ! ... Igen, igen ... Meg kell próbálni ... Mit veszíthetünk ...?

TIHAMÉR Ez nem váza. Ez urna! Emlékszem, ilyen-ben tettük el...

ÁRPÁD *(közbevág)* Honnan van maguknak ez a kor-só?! Hol szerezték? ... Nincs véletlenül kéznél egy nagytó? Különben nem kell, rohanok, már itt se vagyok. *(A korsót magához öltelve ki akar menni)*

BORISKA *(elállja az útját)* Hó, hó, Holló úr! Mi van azzal a vázával?

TIHAMÉR Urna.
ÁRPÁD *(lázasan izgalomban)* Ó, semmi, semmi ... Drága Boriska néném, Dezső bátyám! Ha ez bejön! Most segíts, régészek védőszentje! *(Elfogja a kétség)* De ez lehetetlen, ez túl szép ahhoz, hogy igaz legyen. Hol találták ezt a korsót?

DEZSŐ *(Boriskához)* Te tudod?
BORISKA Mindig itt volt. Itt hányódott. Elvira tett bele néha örökzöldet. Már rég ki akartam dobni. ÁRPÁD *(mint akit szíven szúrtak)* Kidobni!!! ELVIRA Árpádka, nekem ez gyanús, nekem ez nagyon gyanús.

ÁRPÁD *(kivédi az oldalvágást)* Hát éppen ez az, hogy nekem is gyanús.
TIHAMÉR Mi van azzal az urnával? Adja csak ide... izé ... Holló úr.

ÁRPÁD Nem adom.
TIHAMÉR Adja már, nem eszem meg.

Árpád olyan vigyázva adja át Tihamérnak a korsót, mint egy pólyásbabát

Urna ez, ha mondom. Ilyenbe teszi a hamvakat az égetés után...
BORISKA Jaj, Tihamér, ne!
TIHAMÉR *(megkapirgálja a váza fenekét)* A földből került elő.

Majdnem kicsúszik a kezéből, Árpád utánakap

ÁRPÁD *(sikoltva)* Jaj ! A nemjőját! Kérem szépen, majd tartom én. *(Elveszi Tihamértől a korsót)*
DEZSŐ Hát persze hogy földes, egy időben kint állt a kertben. *(Unja már a dolgot)* A fene aki megeszi, együnk, éhes vagyok. Mi az, már megint nincs császárhús?

BORISKA Diétáznod kell, édesem.
TIHAMÉR Emlékszem, egy ilyenben helyeztük örök nyugalomra...

BORISKA *(könyörögve)* Tihamér ...
TIHAMÉR Csak azt akartam mondani, hogy higiénikus.
Higiénikus ! És kis helyen elfér.

DEZSŐ *(nyűgösen)* Reggelizzünk már.
BORISKA Te csak egyél, édesem. Mi van azzal a vázával, Holló úr?

ÁRPÁD Az attól függ... Attól függ, hogy hol találták.
TIHAMÉR Ez csak a földben lehetett.
ÁRPÁD *(szuggerálja Tihamért)* Hát persze hogy a föld-ben, ahogy Tihamér bátyám mondja... és... és ... BORISKA Adja csak ide azt a vázát.

TIHAMÉR Urna.
ÁRPÁD Többé nem adom ki a kezemből. Iszonyú volna, ha most elejtené valaki, s itt ... szilánkokra ... darabokra...
Ha eltörne annyi évszázad után, ugye, Tihamér bátyám?

TIHAMÉR *(nagyképpen)* Hát az meglátszik, hogy régi. Mik ezek a krikszkrakszok az oldalán?
ELVIRA Csak azt ne mondd, Árpád, hogy ómagyar rovásírás.

ÁRPÁD *(kínosan érinti a közbevetés)* Azt nem mondom... Én nem tudom, egyelőre semmit sem tudok... Azaz mintha... De nem, az túl szép volna.

BORISKA Azonnal adja ide azt a vázát, Holló úr! ÁRPÁD De tessék vigyázni rá. Inkább fogom én. Tessék csak nézni, tessék, tessék ...

BORISKA Ideadja vagy nem adja ide?! A miénk, mi találtuk. Itt van, amióta felépült a villa... *(Gondolkodóba, esik)* Te Dezső, mikor is fejeztük be az építkezést?

DEZSŐ *(teli szájjal)* Öt éve, vagy hat.
BORISKA Na, ide vele.

Árpád nem adja

Megáll az eszem, itt vagyok az én házamban, az én vázámmal ...

TIHAMÉR Lehet, hogy az én vázámmal... Mert ha ez a földből került elő, akkor csak az én telkemről kerülhetett elő. *(Kígyózó gesztusok)* Mert ugyebár le-bukik a dolog, aztán felbukkan a dolog. Mint a folyamat ! Lemerül, láthatatlan, aztán felmerül...

BORISKA Azt majd én mondom meg, hogy hol merült fel. Dezsó ! Ki ásta ki nálunk az alapokat?

DEZSÓ Demeterék. Most is lenn vannak a szőlőben. ÁRPÁD Ásna! Ahá, ásna!

BORISKA Mi van? Mit beszél? ... Na jól van, tartsa maga. De nehogy elejtse! Mi az hogy ásna, hiszen csak kapálnak ... *(Elgondolkozva járkál fel-alá)* Ás-nak ... ásna ... *(Hirtelen)* Hé, Demeter! De-me-ter! Jöjjenek fel egy kicsit! *(Nyájasan)* Megmondaná végre, kedves Árpád, hogy mi van azzal a vázával?

ELVIRA Addig jár a váza a kútra ...

ÁRPÁD Ó, igazán semmi ... Csak egy kis szakmai izgatottság. A történész mind bolond.

BORISKA Ebben egyetértünk. De a váza, mi van vele?

TIHAMÉR Ahá, történész !

ELVIRA Régész.

DEZSÓ *(főlfigyel)* Régész? Hadd látom én is azt a vázát.

BORISKA Nem hagyjátok szóhoz jutni. Na halljuk, mi van ezzel a vázával?

ÁRPÁD *(egyre fokozódó izgalommal)* Megmondom. Ide figyeljenek. Figyelnek?

DEZSÓ Mondja már!

ÁRPÁD Nézzék, nézzék, hogyan van kiégetve!

Nézik, de nem látják

(A zsebkésével kapargatja) Ezt persze mikroszkóp alatt kell megnézni. Meg kell vizsgálni a vegyi össze-tételét. Na de a máz ! És a festés ! Nézzék ! Fehér, piros, kék, fekete!

BORISKA Ne kapargassa, még tönkretesz nekem. Tegye el azt a kést !

ÁRPÁD Ez a lényeg ! Fehér, piros, kék, fekete ! És nem piros, fekete, kék, fehér.

BORISKA Ne beszéljen keresztretjvényekben. Mondja meg, mi ez? Valami régiség?

TIHAMÉR Mondom én, hogy régiség ! Az én telkemről egy egész csomót hajítottunk ki. Emlékszem, hogy amikor az emésztőgödört ásták...

BORISKA Hagyjuk az ilyen emlékeket, így sose jutunk a végére.

TIHAMÉR Mert előjönnek az efféle dolgok *(kígyózó mozdulatok)*, olyan helyeken jönnek elő, hogy nem is gondolná az ember.

DEZSÓ Befejeznéd már? Folytassa!

ÁRPÁD *(nagy lélegzet, belevág)* Hallottak már a nagyszentmiklósi kincsről?

DEZSÓ Nagyszentmiklós? Az meg hol van?

BORISKA Biztos Ausztriában, ha kincset neveztek el róla.

ÁRPÁD Az úgy volt, hogy egy paraszt ássott a kertjében, épp, mint ... *(Kifelé mutat)*

BORISKA Mint Demeterék?

ÁRPÁD Mint Demeterék, s egyszer csak kifordít az ásójával egy aranycsészét. De volt ott más is, pohár, korsó, tányér, ivókürt ...

BORISKA Az micsoda?

TIHAMÉR Olyan, mint a rendes kürt, csak nem fűjják, hanem szívják.

DEZSÓ *(lelkesen)* Ez mikor volt?

ÁRPÁD 1799-ben.

BORISKA *(csalódottan)* Olyan régen?

TIHAMÉR S mi köze ennek az én urnámhoz? BORISKA *(felcsattan)* Talán a mi urnánkhoz! TIHAMÉR Ezt még tisztázzuk. Mert az ugyebár világos, hogy ez itt volt, most már csak az a kérdés, hogy azelőtt hol volt. Én világosan emlékszem ...

ÁRPÁD *(eltávolodik tőlük, magában beszél)* Hát persze ... ! Hiszen ez kézenfekvő ... !

DEZSÓ Mindent összezavarsz, Tihamér. *(Árpádhoz)* ÁRPÁD *(óvatosan adagolja tovább)* Történelmi tájon Nyögje már ki, mi itten a kézenfekvő?

vagyunk, hogy úgy mondjam. Sőt, továbbmegyek ... *(Elbizonytalanodva)* Továbbmegyek ...

TIHAMÉR Menjen már tovább, mit kéri magát! BORISKA Te csak ne sürgesd. Ráérünk, ugye, Dezsó?

Csak szépen, nyugodtan, kedves Árpád. Van időnk, kívárjuk. Aki siet, elmehet.

ÁRPÁD *(főlvillanyozva)* Továbbmegyek! Nem csak ez a környék, az egész ország történelmi táj ! Népek vándorútja! Népek temetője!

TIHAMÉR *(lelkesen)* Hah ! Temető !

BORISKA *(a foga közt)* Hogy megjött a hangja a vén sírásónak.

ÁRPÁD Namármost, ha ezt összevetjük azzal, hogy alig egypár kilométerre vagyunk Mátyás nyári rezidenciájától ..

TIHAMÉR Melyik Mátyás? *(Távolra mutatva)* Az a Mátyás? *(Közelre mutatva)* Vagy ez a Mátyás? BORISKA Biztos a király! Ugye a király, kedves Árpád?

DEZSÓ Teljesen mindegy. Ez is király, az is király. Folytassa !

ÁRPÁD Itt állt Mátyás királyunk márványpalotája, s ahol egy király palotát épített, ott... ott... na... na ... *(Mintegy felkínálja, hogy másvalaki fejezze be helyette a gondolatot)*

DEZSÓ Mutassa csak azt a vázát vagy korsót vagy urnát.

ÁRPÁD De csak mutatom. Tessék, tessék ...

DEZSÓ Ide is adja !

Árpád elhúzódik, hátrál Dezsó elöl

Adja már ! Megüt a guta ! Szétrobbanok ! Itt vagyunk az én házamban, ez itt az én vázám ...

TIHAMÉR A mi vázánk.

DEZSÓ Mi van benne? Van benne valami?

ÁRPÁD Semmi. Üres. Tessék, meg lehet nézni. *(Megfordítja a korsót, ütögeti a fenekét)* Teljesen üres, kong az ürességtől.

DEZSÓ Kopogtassa meg!

ÁRPÁD Olyan üres, mint egy kibelezett bomba. *(Kopogtatja, a többiek lélegzet-visszafojtva hallgatják)* DEZSÓ Cserép !

TIHAMÉR A kérdés már csak az, hogy miféle cserép.

BORISKA Úgy szól, mint a repedt fazék.

ELVIRA *(gúnyosan)* Ez tényleg cserép, Árpádka! ÁRPÁD *(kiáltva)* Hát éppen ez az! Ez egy teljesen üres cserépedény. Hát nem értik ... ?

TIHAMÉR Inkább urna.

ÁRPÁD Nem nagy érték, tele van vele a környék, ahogy Tihamér bátyám is mondta. Nem nagy érték, hacsak ... hacsak az eszmei értékét nem számítjuk. Régen garmadával álltak minden háznál az efféle kerámiák. Mindenfélét tartottak bennük ... Na de vajon ebben mit tartottak, s főleg, miért maradt ránk ilyen épen?

TIHAMÉR Micsoda kérdés. Hát mert elásták. Megnéz-hetem? BORISKA Nem!

ÁRPÁD Mert ahol épen maradt egy ilyen korsó ...

BORISKA Ott több is épen maradhatott?

ÁRPÁD És mert ez a korsó szemlátomást üres, ez nem jelenti azt, hogy a többi is szükségképpen üres ...

TIHAMÉR Szemlátomást szükségképpen... hm! ÁRPÁD *(hirtelen támadó lázas izgatottsággal)* Nekem most mennem kell ! Ne haragudjanak, rohanok ! Még látjuk egymást! *(Ki akar menni, Boriska elállja az útját)*

BORISKA Hová siet, édes Árpádka, hiszen még be sem fejezte a reggelit.

ELVIRA *(gúnyosan)* Ezt nevezem honfoglalásnak, Ár-pád.

DEZSÓ És a vázánk? Hová viszi a vázánkat?

TIHAMÉR Úgy van, a vázánkat !

ÁRPÁD Ezt azonnal jelenteni kell a helyi tanácsnál, a múzeumban, a Műemléki Felügyelőségen ! Itt alkalmasint fölbecsülhetetlen értékről van szó!

TIHAMÉR De maga nem jelent semmiféle értéket. Már úgy értem, hogy ...

BORISKA Igazad van, Tihamér! Hátha nincs is itt

semmiféle... hogy is mondta, Árpádka? Semmiféle eszmei érték. Szólj már te is, Dezsó ! Nem vezethetjük félre a hatóságokat!

DEZSÓ Így van, macska ! Vége azoknak az időknek, amikor különböző felelőtlen egyének, na, hogy is mondják?

TIHAMÉR Egyéni haszonszerzés céljából!

DEZSÓ Ez az! (Méltósággal) Vége azoknak az időknek, amikor különböző felelőtlen egyének, egyéni haszon-szerzés céljából félrevezették a hatóságokat! Így van, Tihamér?

TIHAMÉR (beáll egy szónoklathoz) Jogállamban élünk! Itt már minden szabályozva van. És a jog, mint tudjuk, két irányból jön. Mert jön a jog fentről, mint tudjuk ...

DEZSÓ És nagyon helyesen jön!

TIHAMÉR De jön már a jog letről is! Namármost, ha jön a jog fentről, és jön a jog letről, akkor valahol itt középen találkoznak, így, ni ! Ha mármost vesszük a konkrét esetet, fentről az a jog jön, hogy jelenteni kell, de letről az a jog jön, hogy nem jelentgethetünk felelőtlenül, összevissza mindenféle... izé ... dolgokat! Úgyhogy egyértelműen leszögezhetjük, hogy...

BORISKA (türelmetlenül) Hogy nem jelentgethetünk mindenféle légből kapott eszmei értékeket. Mert hát-ha van itt ... izé... nem eszmei érték is ... (Elvirához) Te itt csak napozol? Szólj már te is.

ELVIRA Én már kibeszéltem magam Árpáddal, anyuci.

BORISKA Napozzatok együtt Árpádkával. Lenn a kert-ben! (Árpádhoz) Hozott fürdőruhát?

ÁRPÁD Nem hoztam.

TIHAMÉR Majd én adok neki !

BORISKA Nagyszerű ! Ilyen időben minden percért kár, amit ruhában tölt az ember.

ELVIRA (célzatosan) Nem volna sokkal biztonságosabb fürdőruha nélkül?

BORISKA Na de Elvi !

ÁRPÁD (kifelé oldalazva) Borzasztóan köszönöm a meg-hívást, s nagyon sajnálom, hogy egy pusztá feltevés alapján megzavartam a vikendet. Nekem most mennem kell ! Napozzanak csak nyugodtan. Tollaslabda van?

BORISKA Van.

ÁRPÁD Tollaslabdázzanak. Nekem tudományos és lelkiismereti kötelességem, hogy jelentsem a leletet, s meginduljanak a laboratóriumi és egyéb irányú vizsgálatok.

DEZSÓ (szelíden) Szabad megnéznem még egyszer azt a korszót?

Árpád mutatja neki

Érdekes, nagyon érdekes, itt, a pereménél ki van csorbulva. Szabad? (Kitépi a korszót az Árpád kezéből) Ez mindenestre itt marad

ÁRPÁD Csak el ne ejtse, Dezsó bátyám, vigyázzon rá. Jaj !

DEZSÓ Amit én egyszer kézbe veszek ...

TIHAMÉR Szabad volna közelebből ...

BORISKA Nem volna szabad !

DEZSÓ Ne tátsd itt a szád, hozd azt a fürdőruhát .. Megállj csak! (Jelentőségteljesen, sűrű gesztusokkal) Van neked az a ... gyűjteményed!

TIHAMÉR Miféle gyűjtemény?

DEZSÓ Hát azok az emlékek, azok a ... ruhák, a régi szép időkben! Tudod! (A rabruha csíkozását mutatja) Amikben nem mutatkozik nyilvános helyen az ember. Amiben az ember megpihen... Érted !

TIHAMÉR Ahá ! A hűvösön?

DEZSÓ (idegesen) A hűvösön, a melegen. (Odahajol Tihamérhoz) Hát nem érted, hogy mindenáron itt kell tartanunk? !

BORISKA (kapcsol) Amikben megpihen az ember a jól végzett munka után ... (Árpádhoz, bújjáosan) Pihen-jen meg itt nálunk, Árpádka! Megpihen, aztán jelent. Hát persze hogy mindent jelenteni kell. De mit akar maga jelenteni, kedves Árpád? Hogy talált itt egy vázát vagy korszót, ezen a teraszon?

ÁRPÁD Na de ahogy ez ki van égetve, és a színek, a technika...

BORISKA A technika, a technika... Érti is maga a technikát... Akarom mondani, hát persze hogy érti, hiszen ez a szakmája ! De hát még azt sem tudjuk, honnan került elő !

TIHAMÉR Én a leghatározottabban emlékszem, hogy itt hanyódott a ... öö ... a telekhatáron. A senkiföldjén, de ha még jobban belegondolok, az én telkemen ... (Mutogatás) Mert jön ugyebár a domb lefelé, a telekhatár pedig megy felfelé... Namármost ...

DEZSÓ (a vázát szorgolgtatja) Földszaga van.

BORISKA Azt majd mindjárt tisztázzuk, hogy honnan jött elő ez a váza. Hé, Demeter! De-me-ter! Jöjjenek fel! Hát süketek ezek? Elvira, elég legyen a napozásból! Foglalkozz Árpádkával, menjetek be, főzz neki kávét...

ELVIRA (miközben kézen fogja Árpádot, s behúzza a szobába) Nem úgy néz ki, mint aki le van robbanva szellemileg ...

ÁRPÁD (még egy nem túl meggyőző próbálkozás) De én igazán ... nekem most el kell mennem...

DEZSÓ Vidd föl az erkélyre ! Mutasd meg neki a kilátást.

TIHAMÉR (aggodalmasan) Elég magas van az az erkély?

DEZSÓ (nyíltan beszélhet, hiszen Árpád és Elvira már a szobában van) A szakadékra néz!

TIHAMÉR Ahá! A szakadékra! Az jó!

BORISKA Menjetek, edeseim, menjetek ! (Tereli a fiatalokat)

ELVIRA (gúnyosan) Hallottad, Árpád! Ez a határozat. El kell menni ... Gyere, nézd meg fentről a történelmi tájadat. (Szinte szerelmesen) Te sátán.

Elvira és Árpád kimegy azon az ajtón, ami a ház többi helyiségébe vezet

BORISKA Na végre. És most...! Hol mászik ez a két csiga?

Hé, Lajos, Demeter! Jönnék már?!

TIHAMÉR Én már most szeretném leszögezni, Dezsó-kém, hogy már annak idején sem tisztáztuk, hogy hol is húzódik pontosan a telekhatár.

DEZSÓ Majd megnézzük a telekkönyvben. Hozod már azt a ruhát?

BORISKA Na végre, már azt hittem, kérvényt kell benyújtanom!

Bejön Demeter és Lajos. Idénymunkások, vállukon kapa, zsebükben üveg. Megállnak a terasz lépcsőjének az aljában. Boriska, Dezsó és Tihamér föntről beszél hozzájuk

Megy a munka, haladnak?

DEMETER Megy.

LAJOS Megy az, ha viszik.

BORISKA Mert nem azért fizetem magukat, hogy a hasukat süttessék a nappal. Ez nem a téglagyár! Majd kipihenik magukat a téglagyárban, hétfőtől péntekig. Eljutottak már a körtefái?

DEMETER A körtefái oda éppen még nem, de ... LAJOS

A szilvánál vagyunk ...

DEZSÓ Hagyd csak, macska, majd én. Ide figyeljenek, emberek.

TIHAMÉR (elébe siklik Dezsónek) Lajcsikám!

LAJOS (alig észrevehetően összevágja a bokáját) Parancs!

TIHAMÉR Döncikém ! Nagyszerű, nagyszerű ! Nincs jobb, mint egy jó kis kapálgatás a hét végén. Friss levegő, a tüdő megtelik, az ember ereiben buzog a vér... Na. szóval arról van szó, hogy amikor kiás-tatok nálam az emésztögödröt, találatok ott egy ilyen hasas, kerek, formás ...

BORISKA (oldalba löki Dezsót) Dezsó!

DEZSÓ (félretolja Tihamért) Na, ide figyeljenek, emberek !

Látták már ezt a vázát?!

DEMETER Ezt a vázát, hogy láttuk-e?

LAJOS 'Sze ez itt állt. Elvirácska rakott bele tavasszal aranyesőt

BORISKA Aranyesőt!?

DEZSÓ Nyugalom, macska, az csak valami gizgaz. Nem most, régebben, évekkkel ezelőtt...

TIHAMÉR *(újfent Dezsó elé tolakszik)* Lajcsikám! LAJOS 'rancs!

TIHAMÉR Emlékszel, Lajcsi, bejöttél hozzám, s azt mondtad, Hamvas úr, van itt valami ócska vacak, kidobjam? S akkor én azt mondtam neked, na mit mondtam?

LAJOS Hát annyi mindent mondtott már Hamvas úr, hogy az most éppen, de ha emlékeztetne rá... DEZSÓ Na de arra emlékeznek, hogy hat évvel ezelőtt ásták ki itt az alapokat. Így van?

LAJOS Hat? Megvan az hét is. Na, várjunk csak, most van 1980...

DEZSÓ Az most nem fontos. Azt mondja meg, Demeter...

Maga itt az ész. Ért engem, Demeter, magának van esze...

DEMETER *(kapcsol)* De nem adják ingyen.

BORISKA Mit beszél maga itt összevissza?

DEZSÓ Hagyd csak, macska, értem én. Maga elől állt a sorban, Demeter, ahol az észet osztották... DEMETER De nem ingyen.

DEZSÓ Persze, persze... De előbb halljuk: maguk ásták ki itt az alapokat, igaz?

LAJOS *(aki közben számolt)* öt, hat... Istókucscse, hat éve.

Micsoda fej az igazgató úr!

DEZSÓ S amikor itt ástak, találtak itt egy ilyen vázát?

BORISKA Ezt a vázát!

DEMETER Az attól függ, hogy hol.

BORISKA Hát a földben, hol...!

TIHAMÉR Itt, a földben, vagy inkább nálam, a föld-ben,

amikor az emésztőgdöröt...

DEZSÓ Csend legyen! Teljesen összezavarjátok. Ez nagyon fontos, Demeter! *(Fenyegette, édesgetve)* Magának, ugye, nagy családja van... Gyerekek?

DEMETER Három.

DEZSÓ Éltesse őket az isten! És szűken vannak...

DEMETER Az nem kifejezés, igazgató úr!

DEZSÓ Erről még beszélünk, ért engem, Demeter! De most gondolkozzon, és csak az igazat mondja, a szín-tiszta igazat.

DEMETER Ahogy megszoktuk?

TIHAMÉR Pontosan, Döncikém.

DEMETER Tessék kérdezni.

DEZSÓ Maguk ásták ki ezt a vázát, amikor itt a föld-munkát végezték, vagy nem maguk ásták ki? DEMETER Megnézhetem?

DEZSÓ Tessék. *(Odanyújtja, de visszakapja)* Onnan nézze, Demeter. Nézze meg maga is, Lajos.

LAJOS *(a foga közt)* Vadászkutya legyek, ha emlék-szem.

DEMETER Te fogd be a szád. Az igazgató úr megmondta, hogy nekem van eszem. S ha az igazgató úr egyszer megmond valamit... Belenézhetek? BORISKA Nézzon csak bele, Demeter. És csak az igazat, a szintiszta igazat, ahogy az uram mondtam... DEZSÓ Na?!

Demeter hosszasan vizsgálgatja a korsót. Szemmel lát-hatóan azon töpreng, hogy milyen választ várnak tőle

DEMETER Megvan! *(A többiek élénk reagálása közepette fölmeleg a teraszra, félretolja Dezsót és Tihamért, föl-alá járkal, aztán visszamegy a terasz aljába)* Megnézhetem még egyszer?

TIHAMÉR Jól gondold meg, Dönci! Te meg mit tátod itt a szád?

LAJOS Mit mondjak, Hamvas úr, 'rancsára?

BORISKA Na, megvan?

DEZSÓ Az igazat, csak a szintiszta igazat.

DEMETER *(elszánja magát)* Igen, itt volt!

BORISKA Itt volt, de hol?

DEMETER A földben.

LAJOS *(tétova kérdés)* A földben...?

DEMETER *(határozottan)* A földben hát! Hiszen az igazgató úr is megmondta...

DEZSÓ En nem mondtam meg semmit, Demeter. Én arra vagyok kíváncsi, amit maga mond.

DEMETER *(belevág; ettől kezdve folyékonyan blöfföl)* Megvan! Hogy nem jutott eddig eszembe! *(Lajoshoz)*

Mert te folyton zavarsz!

LAJOS Én csak itten állok.

DEMETER Most már emlékszem. Csak hát hat év nagy idő, tetszik tudni... Itt találtuk, itt, ebben a földben.

BORISKA *(önkívületi izgalomban)* És nem volt ott valami más is?

DEZSÓ Hagyd csak, macska, akkor már elhordták volna a hegyet... Tihamér! Azonnal hozd át azt a ruhát, azt a csikosat. Nem mehet le a hegyről, világos!?

Tihamér eltávolodik, de nem megy ki

Ide figyeljen, Demeter, és maga is, Lajos. Tudom, hogy nem könnyű annyi idő után... de nem tudnák pontosan megmutatni a helyet, ahol megtalálták? BORISKA De pontosan!

TIHAMÉR *(a háttérből)* Gondolkozz már te is, Lajcsi. LAJOS Én gondolkozom, Hamvas úr kérem, 'rancsára. DEMETER Hát kérem szépen... *(Lajoshoz)* Te meg vigyázz a szádra, az igazgató úr pontosan akarja tudni, nem csak úgy találmra. *(Fölmeleg a teraszra, jár-ke)*

Mindenki lélegzet-visszafojtva figyel

Itt, a szökökút alatt.

BORISKA *(elhűlve)* Itt?

TIHAMÉR Szóval ott.

DEZSÓ I-itt? Jól meggondolta, Demeter? És maga, Lajos, maga is így emlékszik?

TIHAMÉR Most szedd össze az eszedet, Lajcsi! LAJOS Összeszedem én, ha a Hamvas úr mondja... *(Demeterhez, aki mozdulatlanul áll)* Ne süss, na, ne süss! Várjunk csak, várjunk...

DEMETER Ahol a víz, ott a váza is.

LAJOS Úgy van! Ott van! Vagyis ott volt! Emlékszem, most már emlékszem, mondtam is Döncinek, hogy aszongya, te Dönci...

DEZSÓ Az most nem fontos... Jól van, emberek, most menjenek vissza kapálni... *(A szökökutat kerülgeti)* Szóval itt...

BORISKA Te elhiszed, Dezsó?

TIHAMÉR Beszélni kéne azzal az Árpád gyerekekkel. DEZSÓ Én semmit se hiszek, macska, én világeletem-ben nem hittem semmiben... *(Demeterékhez)* Maguk még itt vannak? DEMETER Nagy a család, tetszik tudni, s a gyerekek...

három!

DEZSÓ Jól van, jól van, beszélünk róla, később, később... Én csak egyet akarok, macska, tisztán akarok látni. Minden helyzetben! Én azért jutottam oda, ahol vagyok, mert tisztán láttam minden helyzetben. Szóval itt, ezen a helyen...

BORISKA *(nyöszörögve)* Itt? Az nem lehet, Dezsó... Jól gondold meg, édesem. Majd elfoglalod magad az aranyhalakkal és...

DEZSÓ *(ingerülten legyint)* Eh, az aranyhalak... *(Súlyos léptekkel jár föl-alá, végül elszánja magát)* A mélyére nézek én ennek a dolognak!

TIHAMÉR A mélyére né-zünk!

Dezsó berobog a szobába, Boriska és Tihamér követi. Demeter és Lajos kint marad a teraszon. Az ajtó nyit;a marad, ott hallgatóznak

DEZSÓ Elvira! Elvirám! *(Benyit a szobaajtón, mintha az emeletre kiáltana)* Gyertek csak le egy percre! TIHAMÉR

Előbb csak szörmentében, Dezsókém. BORISKA

Diplomatikusán, édesem.

TIHAMÉR Aztán lehet borzolni!

Kinyílik az ajtó, Elvira kidugja a fejét. Eltűnik. Megelenik Árpád, Elvira hátulról noszogatja. Árpád úgy ön be, mint aki attól tart, hogy hozzávágna valamit

ELVIRA Menj, Árpádka, nem engem várnak. Ezt te főzted...

Árpád beóvakodik a szoba közepére. Dezsó, Boriska és Tihamér úgy áll vele szemben, mint egy vészbíróság

DEZSÓ *(kitárja a karját)* Keblemre, fiam! Gyere, hadd ölellek meg! Te sápadt vagy. Az arcod beesett... ÁRPÁD *(félénken)* Nem sokat aludtam az éjjel. TIHAMÉR Hagyd csak, Dezsókém, ehhez én jobban értek. Fiam! *(Ölelés)* Te közénk való vagy! ÁRPÁD Én is épp ezt próbáltam megértetni Elvirával. BORISKA Hozz egy kis aprósüteményt, Elvike. DEZSÓ Aprósüteményt? ! ... Bort, poharat!

Elvira kimegy a konyhába

Nos, fiam, mesélj! Hogy vagy? Hogy érzed magad itt nálunk?
TIHAMÉR Milyen itt mifelénk? Milyen a kilátás az erkélyről a szakadéokra?
ÁRPÁD Hát a kilátás, az fenomenális! ... Akkor én most... ha már úgyszincs rám szükség... én elmennék!
BORISKA *(lenyomja Árpádot a székre)* Hova siet, édes Árpádka? Mi dolga lehet magának... Folytasd, Dezsó!
DEZSÓ *(Árpád elé teszi a korsót, az asztalkára)* Na?! Mi van ezzel a vázával? Mi jutott eszedbe neked erről a vázáról?

Elvira behozza a bort, poharakat

Tölts!
TIHAMÉR Majd én! *(Bort tölt hármuknak)* Csak lazán, Árpád fiam. Nem sietünk, nem kerget a tatár, hehehe... Azt akarod mondani, hogy ahol egy ilyen urna van, ott, ugyebár... érted?!
DEZSÓ Csak nyugodtan, poharazgatva, családiásan ...
BORISKA Nálunk már így szokás.
DEZSÓ Mifelénk már ez járja. De tudjuk mi ezt más-hogy is csinálni? Ugye, Tihamér?
TIHAMÉR De még mennyire, Dezsókém! Mert ez ugyebár egy barátságos folyamat... De bármikor megindulhat egy ellenkező folyamat...
ÁRPÁD Én igazán nem tudom... Felelőtlenség volna... Nem venném a lelkemre, ha hívságos reményeket ébresztenék a kedves Dezsó bátyámban és Boriska nénémben ...
TIHAMÉR Na és Tihamér bátyádban?!
ÁRPÁD ...és Tihamér bátyámban.
DEZSÓ Te csak ébressz, Árpád, ébressz!
ÁRPÁD De ha közelebből megvizsgáljuk, ha górcső alá vesszük...
ELVIRA Ez a górcső volt a legnagyobb szemtelenség, amit életemben hallottam.
ÁRPÁD ...ha górcső alá vesszük, akkor ... később! ... megkezdődhetnek a feltárások.
TIHAMÉR Ahá! A feltárások!
DEZSÓ De ahhoz, hogy itt feltárások legyenek, előbb ugyebár tudni kéne, hogy mégis... hogy mégis, mi az, amit fel akarunk tární.
BORISKA Nem tűrhatjuk fel a kertet anélkül, hogy ne tudnánk pontosan...
DEZSÓ Ezt később macska, később. Nos, Holló úr? Én ráérek, a feleségem is ráér, a lányom is ráér, itt mindenki ráér, igaz Tihamér?
TIHAMÉR Itt csupa elégedett ember van.
DEZSÓ Mi szeretjük az elégedett embereket. BORISKA Mi csak az elégedett embereket szeretjük! TIHAMÉR És szombat van, ráérünk, mindenki élvezi a jól megérdemelt pihenést, itt jókedv van, vidámság, kacagás, móka. Mi várhatunk!
BORISKA Akár egy hétig is!
DEZSÓ Mi már szegény nyugdíjasok vagyunk... *(Fel-üvölt)* Hogy az isten rogyassa rájuk az eget ...! *(Szelíden)* Mi már akár az egész életünket rászánhatjuk arra, hogy kivárjuk ..
TIHAMÉR Mi már akár a sírodig várhatunk.
ÁRPÁD De én igazán nem akarok olyasmit mondani, amit nem tudok megalapozott, hitelt érdemlő tudományos érvekkel alátámasztani.
BORISKA *(türelmét veszve)* Támassza már alá, Árpádka, támassza már alá, mert olyat mondok, hogy magam is megbánom!
ELVIRA Na, támaszd, Árpád.
ÁRPÁD Tényleg tudni akarják?

TIHAMÉR De még mennyire!
DEZSÓ Mondja már, mert fogom ezt a vázát és ... ÁRPÁD De maguk akarták, nem én akartam... DEZSÓ Persze hogy mi akarjuk. Ki akarhat itt rajtunk kívül valamit is?!
BORISKA *(mézédeseen)* Mondja ő, hagyjátok, ne sietessétek. Egészségére, édes Árpád!
DEZSÓ Egészségedre, fiam!
TIHAMÉR Fenéki!

Isznak

ÁRPÁD Jól van, elmondom.
BORISKA Na végre!
ÁRPÁD Mint már említettem, mi most itten *(lehalkítja a hangját)* Mátyás királyunk vadaskertjében vagyunk.
TIHAMÉR Hol? Hol?

Dezsó és Boriska pisszeg

ELVIRA Vadaskertben!
TIHAMÉR Ahá!
ÁRPÁD Fennmaradtak bizonyos írásos dokumentumok, s ezekből arra lehet következtetni... *(Nyugtalanul felkapja a fejét, az ajtó felé néz, ahol Demeter és Lajos hallgatózik; fojtott hangon folytatja)* Ha pedig összevetjük ezeket a dokumentumokat a régészeti leletekkel általában és ezzel a korsóval különösen, s ehhez hozzávesszük a cserép anyagát, megfigyeljük az égetés technikáját, s nem utolsósorban a máz színösszeállítását ... Fehér, piros, kék, fekete! És nem piros, fekete, kék, fehér ... Igen, igen...
BORISKA Nem piros, fekete, kék, fehér ... Igen, igen...
ÁRPÁD Nos, akkor levonhatjuk a következtetést, hogy...

Átfogja Dezsó és Boriska vállát, kényszeríti őket, hogy előrehajoljanak. Tihamér közéljük fúrja a fejét. Elvira távolabb áll, arcán szkeptikus mosoly. Árpádnak csak a szájmozgásán látszik, hogy szenvedélyesen szónokol. Az előadást meg-megszakítják Dezsó, Tihamér és Boriska pisszegései és felkiáltásai. Demeter és Lajos úgy hallgatózik, hogy szinte beesik az ajtón

TIHAMÉR Mit mond, nem hallom!
DEZSÓ Mert ordítsz, mint a sakál! Folytasd, fiam! BORISKA Istenem! Te fennvaló szent Úristen! Olyan, mint egy tündérmese!
DEZSÓ Hallod, macska, hallod?!
TIHAMÉR Erről már a dömsödi kocsmában is hallottam!
BORISKA S hogyhogy eddig nem találták meg? Én az egész országot széthányattam volna érte!
DEZSÓ Tövestül!
BORISKA Jogar? Az micsoda?
TIHAMÉR Olyan, mint a gumibot, csak kormányoznak vele!

Árpád befejezi, arcán a nagyot lódtató ember zavart mosolya

DEZSÓ *(hosszú szünet után)* Ha ez igaz... Ha ennek csak a fele igaz... *(Fölkapja a vázát, megcsókolja)* ...akkor meg vagyunk mentve! Az ország van meg-mentve. Mert ezen az országon már csak a csoda segíthet!

Tagbaszakadt szállítómunkás jön be a teraszra, nyakában gurtni

SZÁLLÍTÓMUNKÁS Meghoztuk a hordót, igazgató úr!

Demeter és Lajos szétrebben. A szobában levők még mindig meg vannak bűvölve, nem hallják a szállító-munkást

Ide lesz a hordó, kérem?!
BORISKA Dezsó, a hordó...

DEZSŐ *(még mindig a korsó bővületében)* A hordó, miféle hordó? Én nem rendeltem semmiféle hordót! BORISKA Az aranyhalaid, Dezső.

DEZSŐ Ja, a hordó! *(Kimegy a teraszra)*

Nyomában kitódul Boriska és Tihamér. Árpád és Elvira kettesben marad a szobában

SZÁLLÍTÓMUNKÁS *(kikiált)* Itt van az igazgató úr! Jöhet, fiúk, gurítsátok!

DEZSŐ Nem kell, visszavihetik!

Kint hangzavar: „Tartsad, Jóska! Menj alá! Menj alá! Fogod? Emeld! Megy már! Vigyázz! Fogjad, az istenedet! Lök meg, Jóska! Vigyázzanak ott lenn, félre az útból, félre! Vigyázzanak!” Mindenki kifelé bámul, dübörgés hallatszik

BORISKA Ez jön, Dezső, ez nagyon jön!

DEZSŐ Fogják meg, hé, állítsák meg!

TIHAMÉR Ez nagyon jön, hé, félre az útból! BORISKA Jaj, az Amor, az Amor! A leánykori ala-

kom! (Lekapja az Amor-szobrot a szökőkút oszlopáról; menekül)

Kiáltások, sikolyok közepette hatalmas hordó gurul be a teraszra; összemorzsolja a szökőkutat. A szállítómunkás, Demeter és Lajos fékezi meg. Sopánkodás, káromkodás

ELVIRA *(maga felé fordítja a magába roskadtan ülő Árpádot; csodálattal a hangjában)* Ezt akartad, te sátán? Hát azt hiszed, hogy talász te itt valamit? ÁRPÁD *(talányos mosollyal)* Az ember sose tudhatja, mire bukkan, ha leás a történelem mélyrétegeibe.

Függöny

MÁSODIK FELVONÁS

A színpad ugyanaz. Pár nappal később.

A terasz csatátér látványát nyújtja. A közepén, rézsütösen kutatóárok húzódik. Mindenfelé az összetört szökőkút darabjai. A hátul húzódó korlátból csak csonkok maradtak. A szobrok a földön hevernek. Semmi szükség naturalisztikus földhányásokra, törmelékhalomokra; a káoszt a szétszedett díszlet darabjaiból kell kialakítani.

A kutatóárkon ingatag palló vezet át.

A terasz lépcsői előtt — a zenekari ároknál — gödör. A hordó a szobával ellentétes oldalon van, talpával a közönség felé. Léceket szögeztek rá; erre ráakasztható a viharlámpa. A hordó körül temérdek üres sörösüveg. Este van. A szobában sötétség. Mennydörgés, villámlás

LAJOS *(fölbukkan az árokból, az eget nézi)* Nagy idő jön! Dönci, hallod? Nyakunkon a vihar!

Szünet

Hé, Demeter úr, akkora felhőszakadás lesz itt mind-járt, hogy lemos a hegyről!

Valahonnan fojtott szitkozódás hallatszik

Eltemetkeztél, Dönci? *(Ordítva)* Azt mondom, olyan vihar lesz itt mindjárt, amelyet harminc éve nem láttunk.

Demeter kimászik a gödörből. Az arca fekete a földtől

DEMETER Mít vartyogsz itt?

LAJOS Jön a vihar.

DEMETER Add már közelebb azt a sört... Dámvad legyenek, ha értem, mi a baj ezzel a házzal. Dinamittal se lehetne szétrobbantani ... Még mindig ott van-nak?

LAJOS *(a beavatott hangján)* Videóznak! Ennek a Tihamérnak már nem kell nő. Ha nő kell neki, csak föltesz egy kazettát, s annyiszor jön a nő, ahányszor csak akarja. Ha jobban meg akarja nézni, csak meg-nyomja a gombot, s megáll neki. *(Mutatja)* Ha lassítani akarja, újabb gombnyomás, lassabban megy neki.

DEMETER *(sóvárogva)* Lassítani is tudja?

LAJOS Japán gép, mindent tud ... Húha, csepereg!

Kikászálódnak az árokból, gödörből, kinyitják a hordó fenéklapját; úgy nyílik, mint az ajtó. A viharlámpát kiakasztják. Bezsúfolódnak a hordóba

DEMETER Húzd már összebb a nagy potrohod! LAJOS Ne furakodj, hékás! Hű, de hegyes a könyököd.

Tágasabb hordót is rendelhetett volna az igazgató úr.

Na végre!

DEMETER Értem én az igazgató urat ...

LAJOS Na tán csak nem ...

Villámlás, mennydörgés

Az anyja! Ez a közelben csapott be.

DEMETER *(kidugja a fejét a hordóból)* Csapkod ez már mindenfelé a környéken.

LAJOS Mit értesz te az igazgató úron?

DEMETER Hát hogy felhányta itt a kertet. LAJOS

Hogy te ezt érted?!

DEMETER Mert mi van akkor, ha jön egy földcsuszamlás?

Felépült ez a sok villa itt a gerincen, aztán nyomja a dombot.

LAJOS Nyomja az öregapádat!

DEMETER De bizony nyomja.

LAJOS *(megdöngeti a hordót)* Én meg úgy érzem itt magam, mint a sírban.

Villámlás, mennydörgés

A nemjóját!

DEMETER Ne félj te, hordóba nem csap a mennykő ... Igaza van az igazgató úrnak, egy jó kis betoninjekció kell ide.

LAJOS Azt a fiút, azt az Árpádot pedig úgy őrzik, mint valami

rabot. Még be is öltöztették.

DEMETER Nagyon férjhez akarják adni a lányukat. Én ezt nem értem, 'sze minden ujóra kaphatna egyet.

LAJOS Volt neked férjhez adandó lányod?... Na látod! Bár nekem a másik hapsi jobban tetszett. DEMETER

Ez fiatalabb! *(Kidugja a kezét)* Ez csak a

széle volt, csak megpreckelt egy kicsit ...

LAJOS Visszajön az még. *(Felüvölt)* Innya!

DEMETER Kinn hagyta a sört, mi? Me' ha én nem

gondoskodom, hát semmi sincs meg, hogy száradna le a kezed.

Távoli mennydörgés

LAJOS Emmá távolodik.

DEMETER *(beemel egy sörösüveget)* Akkor csap ez le, amikor nem is várnád. Na, isten, isten.

A vihar elcsitul, kékes fény. Tücsökcirpelés. Bejön Károly, botorkál, gyufákat gyújt

KÁROLY Jaj, a sípcsontom! A szentségit, mi van itten? *(A lábát tapogatja, sziszeg)*

LAJOS *(a hordóban; beveszi a lámpát)* Te, itt jár valaki.

DEMETER Azt hiszed, süket vagyok?

KÁROLY *(gyufagyújtogatva)* Van itt valaki? *(Neki-megy egy szökőkútdarabnak)* Oááá!

LAJOS Ez nem az igazgató úr.

DEMETER Na akkor tehet nekem egy szívességet. *(Be-hajtja a hordóajtót)*

KÁROLY Hé, van itt valaki? A keservét ...! *(Megzörgeti a teraszajtót)* Hé, valaki ...! Mi van itt, kitért az atomháború?

Bejön Elvira, lámpát gyújt a szobában. Farmer, fehér blúz. Károly zörget

ELVIRA Ki az? Ki van ott?

KÁROLY Én vagyok, szívi!

ELVIRA *(bosszúsan)* Mit keresel itt, Károly! Egyszer már megegyeztünk valamben. Azt hittem, gazdagabb tájakra tetted át a működésed színterét.

KÁROLY Ne izélj, szívi. Nyisd ki az ajtót, beszélni akarok veled.

ELVIRA Én pedig nem akarok beszélni veled. Ilyen egyszerű a helyzet. Pá, Károly, pá, kellemes utat le-felé.

DEMETER *(kikukucska a hordóból)* A régi hapsi. LAJOS Szeretnéd, mi, ha te is sorra kerülnél a nagy tolongásban.

KÁROLY Megbolondultál, szívi! Én idejövök, bőrig ázom, majdnem kitöröm a nyakam ...

ELVIRA Csak majdnem?

KÁROLY ... s akkor játszod itt az eszed! Különb is, mi folyik itten? Becsapott a bomba?

ELVIRA Hacsak bomba volna! Úgy követték itt egy-mást az események, hogy még én is le vagyok maradva vagy két fordulóval.

DEMETER A csaj nem engedi be.

LAJOS Bejut az, ne félj, ez olyan.

ELVIRA Úgyhogy igazán az volna a legjobb, Károly, ha rálépnél arra a bizonyos olajra.

KÁROLY Elment az eszed, szívi?! Csöpögök, nem ér-ted, csöpögök! Azonnal nyiss ajtót!

ELVIRA De csak egy rövid csöpögésre. *(Beengedi Károlyt)*

A férfi nadrágja szakadt, kabátján sárfoltok. Károly teljesen otthonos, magabiztos; olyan ember, aki minden körülmények közt a helyzet ura. Úgy vetkőzik le, mintha otthon volna

KÁROLY Micsoda idő! Tegyel föl egy teát, szívi! Whisky van? Egy jó kis whiskyt szódával! Jeget még álomban sem. S akaszd fel azt valahová, hogy le-csöpögjön! *(Alsónadrágra, trikóra vetkőzik, a ruháját odadobja Elvirának)* Villanymelegítő nincs?

LAJOS Mondtam én, hogy bejutt!

DEMETER Na, aludjunk!

Lefekszenek a hordóban, a lábuk kilóg

KÁROLY *(megfogja Elvira állát)* Ejnye, de haragos a kis cicus! Ez már nem is cicus, ez vadmacska. *(Homlokcsók)* Brrr, de átfáztam! Ronda ágyterítőtök van. *(Magára kerekíti a pokrócot, tölt, iszik)* Mit állsz ott, szívi. Mint egy élő vállfa. Akaszd már ki valahova. A legjobb öltönyöm!

ELVIRA *(tétovázik a ruhával, aztán kinyitja az ajtót, és kívülről ráakasztja. Közben)* De ez csak egészségügyi levetkőzés, ugye? Neked itt már nem terem más levetkőzés, Károly!

Károly leheveredik a díványra, rágyújt

Te kezdés berendezkedni!

KÁROLY Dezsó bátyámék?

ELVIRA A szomszédban, de ...

KÁROLY Akkor gyere ide, melegítsd meg a te kis ázott verebedet.

Elvira nem mozdul az ajtóból

Igazán, mit izélsz, szívi. Túl vagyunk mi már az effélén, gyere, na, ne tedd magad! Jól van, lehet, hogy a múltkor túllöttem egy kicsit a célon ...

ELVIRA Miért jöttél ide?

KÁROLY Milyen morcosan tudja kérdezni: miért jöttél ide! Ci-ci-ci, pi-ci-ci-ci ... *(Fölkül)* Jól van, nekem így is jó! És építkezünk, építkezünk ...? Terjeszkedünk? Beszereltetjük a kacsalábat is a kastély alá? No nézd csak, milyen csúnyán ráncolja az orrát, ha haragszik.

ELVIRA Hát magabiztosságért nem mész a szomszédba! Jól van, rohammal foglaltad el a színpadot, de most add le gyorsan a számodat, hajolj meg, tapsold is meg magad, s húzd el a csíkot ...

KÁROLY *(odamegy Elvirához, a lány ki-kitér a bizalmasodó gesztusok elöl)* De szívi, nem ismerlek rád ...

ELVIRA Hála a fennvalónak.

KÁROLY ...mi történt veled ...? A múlt héten még egy selymes és cinikus! cicababa, most pedig egy Jeanne d'Arc! *(Mulattatja az ötlet)* De te nem az a fajta vagy, aki máglyán végzi! Na elég volt, ne pazarold rám a hajthatatlanságodat.

ELVIRA Világosan megmondtam, hogy nem megyek veled!

KÁROLY De magad sem gondoltad komolyan, ugye? *(Simogatási kísérellet)*

ELVIRA Az teljesen mindegy, hogy akkor mire gondoltam. Most ezt gondolom. Egészen biztos vagyok benne. Úgyhogy az öltönyöd még vizenyős, de egy ilyen mindenre elszánt férfi ...

KÁROLY *(gúnyosan)* Hű, de fennen hordjuk ... Nem, szívi, ez nem te vagy! Te mindig is arra fogsz üszni, amerre visz az ár, csak néha kijelented, hogy te magad vagy a sodrás. És én is arra megyek, csak nekem nincs szükségem erre a késleltető hazugságra. Mert az idő, pénz, szívi, s nekünk már nincs vesztegetni való időnk.

ELVIRA *(keserű kétértelműséggel)* Hát ebben az egy-ben igazad van.

KÁROLY Pedig még épp hogy csak belefogtam ...Hozzánk nem méltó ez a környezet, ez az ország ... Ez a hitvány nyaraló itt a Dunakanyarban, az alantas magyar gondolkodásmód, a pörkölt és ez az egész történelem, ami nem más, mint a vereségek több száz éves láncolata. Ismered a viccet a kalappal?

ELVIRA De te már mindent átgondoltál, megszerveztél...

KÁROLY Mit kell itten megszervezni, szívi? Az ékszereid kis helyen is elférnek.

ELVIRA b, az ékszereim!

KÁROLY Tán itt hagynád, ezeknek? Higgyél nekem, szerelmem. Berendezünk magunknak egy kis meleg fészket, s a többit bízd rám. Ne féltsd magad, amíg engem látsz.

ELVIRA Érdekes, azóta kezdem féltetni magam, amióta téged látlak.

KÁROLY Játék a szavakkal... Menjünk el innen, szívi, minket egy bordában szóttek, ahogy errefelé mondják, a mi ereinkben ugyanaz a vér folyik ... Mentsük át magunkat egy stabilabb világba! *(Szét-tárja a karját, leesik róla a pokróc)*

ELVIRA Na de a méltóságod, Károly! ... Milyen egy-szerű! Milyen közönségesen egyszerű. A patkányok elhagyják a süllyedő hajót.

KÁROLY Nem kell annyira kiélezni a helyzetet, szívi. Mondjunk úgy, hogy süllyedőben van...

ELVIRA S viszik az ékszeres ládikójukat, a feketén fölvásárolt dollárjukat ... S összegöngyölik a festményeiket, vascsóbe teszik, s odahegesztik a kocszi alvázához ...

KÁROLY Remek ötleteid vannak, szerelmem!

ELVIRA A házat, a nyaralót nem lehet becsomagolni, de el lehet adni, s az árát át lehet változtatni a stabilabb világ stabilabb pénzemére. S még csak csempészni sem kell, megkérjük, ugyebár, a stabil világ egy stabilabb állampolgárát, hogy mentse ki nekünk! Gyere csak, Károly, gyere ide hozzám.

KÁROLY Röpülök, szívi!

ELVIRA *(a kezébe veszi Károly arcát, hátrasimítja a haját)* Gyere, hadd nézzelek meg, a szemedbe akarok nézni. Te még a levegőt is pénzzé tennéd, te még a maradék oxigént is kiszippantánád ebből az országból. Méltatlan vagyok én hozzád, Károly, hol érek én föl a te magas matematikához.

KÁROLY Felérsz, szívi, felérsz, csak egy kicsit kell csimraszkoznod. *(Meg akarja ölelni, Elvira kitér elő-le)*

Kintről zaj hallatszik

ELVIRA *(nevetve)* De vége a melodrámának, jön a komédia.

KÁROLY Ölelj meg, szerelmem!

ELVIRA Nem hallod? Jönnek! Igazítsd meg magadon azt a pokrócot.

KÁROLY Ki jön?

ELVIRA Azt még nem látni, csak hallani. Maradj csendben.
KÁROLY Az öltönyöm, hol az öltönyöm?
ELVIRA Kint szárad ! Pszt ! Maradj már csöndben.
KÁROLY Apádék?
ELVIRA Nem hiszem, még nem ért véget a film. KÁROLY
Oltsd el a villanyt!
ELVIRA Úgyis meglátták. Próbálj beolvadni a hát-térbe.
KÁROLY Legalább az öltönyömet vedd be.
ELVIRA Már késő. Itt van.

Árpád úgy rohan be, mint az üldözött vad. Löttyögő rabruha van rajta. Karjával csapkodja magát, didereg

KÁROLY *(fojtottan)* Ki az?
ELVIRA Talán a melósok... De ha mégis apámék .. KÁROLY
De hiszen akkor bejönnek!
ELVIRA Nem tilthatod meg nekik. S akkor majd lesz
látványosság! De jöhet más is.
KÁROLY *(gyanakodva)* Ki jöhet még?
ELVIRA Pszt!

Árpád tudomásul veszi, hogy Demeter és Lajos a hordóban fekszik. Odamegy az ajtóhoz

ÁRPÁD *(halkan)* Elvira! Elvira, itt vagy?
KÁROLY Nem ismerem ezt a hangot. Ki ez? Most azonnal
megmondod, hogy ki ez !
ELVIRA Hallgass, BÓSZ Otelló ! Senki se állította, hogy a
távózással megállt az élet.
KÁROLY De én nem távoztam!
ELVIRA Épp ez a baj.
ÁRPÁD *(halkan kopogtat)* Elvira ... Elvira ... Engedj be,
megfagyok ... Itt vagy?
KÁROLY Nahát, én kimegyek, és megmondom ennek a... Ki
ez?
ELVIRA Te csak ne vedd át a parancsnokságot.
KÁROLY De hát mi folyik itt?
ELVIRA Én is ezt kérdelem magamtól már napok óta...
(Feltartóztatja Károlyt, aki ajtót akar nyitni) Nyugi, szívi, ne
hepciáskodj ! Nem hepciához vagy öltözve. Próbálj úgy
viselkedni, mint egy heverő.
KÁROLY Mint egy mi?

Árpád megtalálja Károly ruháját. Forgatja. Fölveszi a zakót

ÁRPÁD A nyamvadt életbe, de hideg...
KÁROLY Itt motoszkál az ajtóban. Most azonnal meg-
mondod, hogy ki ez, és mit keres itt.
ELVIRA *(gúnyosan)* Nem teljesen mindegy neked, ha egyszer
úgyis elmegyünk?
KÁROLY Hát velem jössz?
ELVIRA Elég baj az nekem, hogy nem mondhatom azt, hogy
nem ismerem.
KÁROLY Ahá ! Szóval ismered!
ELVIRA A nevemen szólított, nem hallottad? Elvira .. Elvira
... Maradj nyugton, el fog menni. Pedig be-fizetnék erre a
találkozásra.
KÁROLY De csak ne menjen el! Ki ez? Hogy jön ez ahhoz ... ?
ELVIRA A férfiakkal muszáj mindig ennyire férfiasan
viselkedniük? *(Hallgatózik az ajtónál)* Elmegy, maradj
csöndben.

Árpád kimegy, magával viszi Károly ruháját

KÁROLY De én ebbe nem nyugszom bele, nekem itt jogaim
vannak!
ELVIRA *(kiles az ajtón)* Elment. *(Fennhangon)* Miféle jogaid
vannak neked itten?
KÁROLY *(taktikát változtat, szirénhangon)* Jól van, nekem itt
már semmi jogom... *(Fölcsattanás)* De hogy összeszűröd a
levet az első jöttmenttel ... ! *(Szirénhang)* Én már nem úgy
vagyok itt, vegyük úgy, hogy csak egy jó barát vagyok, egy
nagyon-nagyon jó barát...
ELVIRA Ezt a vasat üssed, Károly, ez még meleg. Ki tudja,
hátha végül még meggondolom magam és .. *(Talányos
gesztus)*
KÁROLY És velem jönnél?

ELVIRA Ki tudja?
KÁROLY Hát nem érted, hogy itt már vége minden-nek?
Ebből a gödörből már nincs kikapaszkodás a mi
életünkben... Rád egy más világ vár !
ELVIRA Hogy téged már ne is említsünk. Na és az
ékszereimet.

KÁROLY *(álpátosszal)* Nem érdekelnek az ékszereid! Nekem
csak te kellesz ! Hát nem érted, szívi, csak

te egyedül !
ELVIRA Kedvem volna szavadon fogni. *(Leül a korszó mellé,
ami az asztalon áll. Keserűen, őszintén mondja el a
monológot, ügyet se vetve Károly közbeszólásaira; mintha
csak maga volna)* Mentsük, ami menthető ... S mivel
mindig is csak magunkat mentettük, hogyan is juthatna
más az eszünkbe. Ahol jól élünk, ott a hazánk.

KÁROLY Hát nem?
ELVIRA Apám megszédte magát, isten bocsássa meg neki.
Valakinek őt is meg kell értenie, s ki más ért-se meg, ha
nem a lánya. Melyik kóbor Ali babától lehetne rossz néven
venni, ha megtömi a tarisznyáját, amikor kitarul előtte a
Szezám?

KÁROLY Csakhogy épp becsukódóban van.
ELVIRA Fölkapaszkodtunk erre a hegyre... *(Keserű nevetés)*
Erre a trónusra, ahogyan... ahogyan valaki merő
véletlenségből mondta ...

KÁROLY Ez az éjszakai jöttment?
ELVIRA ...de még mindig nem elég, még föl kell tenni rá a
koronát, hogy a jogart... a jogart már ne is említssem.
KÁROLY *(főlfigyel)* Valami újabb terve van a kedves Dezső
bátyámnak?

ELVIRA De ez nem elég. A tetejében még te is itt vagy nekem,
Károly. *(Elhárítja Károly közeledését)* Nem úgy...! Bár ki
tudja, hátha én vagyok a folt a te zsákodon ... Mert neked
aztán semmi se drága, te aztán eladnád egy pár virsliért.

KÁROLY Még hozzá torma nélkül!
ELVIRA *(keserűen)* Mentsük át magunkat egy stabilabb
világba! Milyen méltóságteljesen hangzik, milyen
önérzetesen tartózkodó... S aki mondja! Az arcán az
ártatlanság pírja, a szemében gyermeki csodálkozás... Hogy
hát neki, neki ! ne volna igaz...?

KÁROLY És nincsen igazam?
ELVIRA Mert egyszer élünk, ugyebár ! S ha gyereke is van az
embernek, a sziréndal még sokkal csábítóbb : mentsük át
őt egy stabilabb világba ! Én már megettem a kenyérem
javát, én guggolva is kibirom ... Én csak a gyerekemért
teszem ...

KÁROLY Nekünk nincs is gyerekünk, Elvira. De még lehet!
ELVIRA Inkább az első jöttmenttől ... az első jöttment
történésztől.

KÁROLY Miért épp történésztől?

ELVIRA Csak úgy eszembe jutott.
KÁROLY Fura ötleteid vannak. Ki ma egy történész? A
kutyámat sem bíznám rá, hogy megsétáltassa.

*Elvira úgy üli végig Károly monológját, mintha jelen sem volna.
Érzéketlenül tűri, hogy a férfi megérintse, megsimogassa*

Eljöttem, Elvira! Legyőztem a büszkeségemet, és itt vagyok.
És érted jöttem, nem ellened, ahogy a vicc is mondja... És
most a barát simogatja meg a hajad, nem a szerelmes...!
Kinek kellünk mi itt, szívi, kinek van szüksége a mi
képességeinkre? A tehetségünkre, a vállalkozó kedvünkre?
! Ennek az alagútnak nincs vége, szívi, ennek még csak azt
a végét látjuk, ahol bementünk ! Nekünk itt már nem
terem babér ! *(Átöleli Elvirát; a lány tűri, mint egy báb)* És
ott sem lesz könnyű! Az ékszeredre csak az első lépésekhez
van szükségünk. És én mégis azt mondom, vágjunk bele!
Vágjunk bele a kelet-európai ember nagy kalandjába!
ELVIRA *(mintegy magának)* A nagy kalandba? A kaland
hiányzik neked?

KÁROLY Hát nem érzed, hogy itt minden térdig ér...? Te
különb vagy, te mást érdemelsz, szívi ! Hogy rólam már ne
is beszéljünk.

ELVIRA Jól van, Károly, legyen hát kaland. *(Kezébe veszi a vázát)* Igazi kelet-európai kaland, ahogy mondtad!
KÁROLY Velem jössz? Mondd azt, hogy igen, csak egy icipici igen jöjjön ki azon az icike-picike szájon.
ELVIRA *(megelevenedik)* A jövősek útjai kifürkészhetetlenek. Hallod?

Kint csattanás, zaj, káromkodás

KÁROLY Ki az? Már megint itt van?
BORISKA *(hangja kintről)* Állj meg, Dezsó, ne rohanj, édesem!
DEZSÓ *(hangja kintről)* Az anyja, kész korcsolyapálya ez a domboldal!
KÁROLY Gyorsan, az öltönyömet! Siess már!
ELVIRA *(élvezi a helyzetet, nem nagyon csipkedi ma-gát)* Még le se csepegett.
KÁROLY Nem számít, hozd már!
ELVIRA Pedig már kezdte a szívemhez nőni ebben a pokrócban.
KÁROLY Megbolondultál, szivi?! Legalább hosszabb volna... Add már!
ELVIRA *(kinyitja az ajtót, kinyúl, keresgél)* Nem találok.
KÁROLY Ne játszd már az eszed!
ELVIRA Te Károly, ez tényleg nincs itt.
KÁROLY Biztos leestél! A legjobb öltönyöm, angol szövet!
ELVIRA *(nevetéssel küszködve)* Esküszöm, hogy nincs itt... Hát ez jobban alakul, mint gondoltam... Már meg is kezdődött a kaland, Károly!
KÁROLY *(félretolja a lányt)* Állj félrel! ... Biztos ide tetted? *(Kimegy a teraszra, keresgél)*
ELVIRA Ki sem mentem a szobából, hová tehettem volna? Ide akasztottam az ajtóra...
BORISKA *(kint)* Jaj! Dezsó, kifcamodott a bokám!

Károly bemenekül a szobába

DEZSÓ *(hangja kint)* Szedd össze magad, macska! Tihamér, te meg mit tátod a szád, nyúlj a hóna alá! KÁROLY De hát ez képtelenség! Csinálj már valamit, adj valami ruhát!
ELVIRA A szalmakalapom, az itt van... A pántlikája elmegegy fügefalevélnék...
KÁROLY Ezért még megfizet az a gazember! ELVIRA Aztán van még bugyi, melltartó... Csak semmi pánik, szivi, régi ismerőse vagy te a jó Dezsó bátyádnak és Boriska nénédnek.
KÁROLY Agyonverem, kitekerem a nyakát annak a csirkefogónak.
ELVIRA Előbb kérdezd meg, hogy mennyi a mellbősége...
KÁROLY *(önkéntelenül)* Mennyi?
ELVIRA Nem sok, de karatézik...
KÁROLY Képtelenség, hogy ne legyen valami férfiasabb rongy ebben a kócerájban... Segíts, szivi, most az egyszer segíts!
ELVIRA *(felmutat a falra)* Talán ez a medvebőr!
Kintről behallatszik Boriska sikolya

KÁROLY *(pánikban)* Szedd le, szedd le! Hagyd, majd én! *(Leveszi a medvebőrt! De hát ez szürös! Magára kanyarítja a medvebőrt)*
ELVIRA A férfias külsőért meg kell szenvedni, szivi! Kőbaltát hozzak...?
KÁROLY Oltsd el a villanyt! A keservit, de szürös! Hogy bírják ezt a medvék?! Oltsd el, oltsd el...!

Elvira eloltja a villanyt.
Bejön Dezsó, kiszáradva követi Boriska, Tihamérra támaszkodva. Abból az irányból jönnek, ahol Tihamér villája van. Ásatáshoz öltözködtek: gumicsizma, ásó, csákány, mérőléc. Lámpákat hoznak. A terasz természetesen megvilágítható volna egy fölfüggesztett lámpával, mindamellett jobb volna a világítást kellő számú viharlámpával úgy megoldani, hogy a szereplők mindig teljes fényben legyenek. Dezsó szemügyre veszi az árkot és a gödröt. A mérőléccel megméri a mélységüket

DEZSÓ Na ez megvan! Egy-húsz, ahogy Árpád meg-hagyta..

BORISKA A bokám, Dezsó, jaj, a bokám... *(Nyöszörgések közepette)* Azért jó volna kikérdezni az embereket... jaj!
TIHAMÉR A kikérdezést majd én!
DEZSÓ Árpád világosan leszögezte, hogy egy-húszig semmit sem találhatnak, hogy attól kezdődik a... mi a franc kezdődik attól?
BORISKA Az érszükületed, Dezsó, juuuuj!
TIHAMÉR A káromkodás tágitja az ereket. A kultúr-réteg, Dezsókém, ott kezdődik a kultúr-réteg!
DEZSÓ Elég mélyen van. Na mindegy. Majd én kiszedem belőlük, hogy lejutottak-e a kultúr-rétegig... Hé, Demeter, Lajos, bújjanak ki! *(Megkopogtatja a hordót)*
LAJOS *(a hordóból)* Tedd csak le, anyukám, aztán fekdűj le te...
DEZSÓ Hé, emberek! Jöjjenek ki! Vége a viharoknak, kiderült az ég!
DEMETER *(kikászálódik)* Megvagyunk, igazgató úr. Végeztünk mára, vagy még alámegyünk valaminek? LAJOS *(harsányan ásít)* Pedig be szépet láttam!

Általános pánik. Jelentőségteljes összenézések. Boriska előrebiceg

BORISKA Mit látott, kedves Lajos?
TIHAMÉR Lajcsikám, édes egy öregem, kedves barátom... izé...
DEZSÓ *(kisegíti Lajost a hordóból)* Látott valamit, kedves Lajos? Mondja már! Ööö... Az alapokkal van baj? Repedezik...?
LAJOS Király voltam! A fejemen korona, a kezemben meg az az izé...
BORISKA Jogar?
LAJOS Az az izé... az az alma volt a kezemben.
TIHAMÉR Országalma?
DEMETER Ilyen alma is van?
LAJOS Aztán azt álmodtam, hogy meztelen nők...
TIHAMÉR Hurik!
LAJOS Szóval ilyen hurik, amilyeneket Hamvas úr is ismer, ilyen hurik hozták a kőbányai világot! DEZSÓ Szóval csak álmodott?
BORISKA Biztos, hogy csak álmodott, Lajos? Nem vett észre semmi gyanúsat...? Valamit, ami... amitől megbillenhetne ez a ház?
DEMETER Olyan szilárdan áll ez a ház, kezicsókolom, mint a kőszikla.
DEZSÓ Jól van, emberek. Mára végeztünk. Menjenek le vacsorázni.
BORISKA És magának sem tűnt föl semmi, Demeter?
DEZSÓ Hagyd csak, macska, értem én... Na, mit áll-nak itt?
DEMETER Tetszik tudni, igazgató úr, a vacsora meg a feles... Az asszony pedig már délutánra várt haza. S a gyerekek!

LAJOS Három!
DEZSÓ *(pénzt ad Demeternek)* Jól van, jól van, akkor holnap reggel. Menjenek már!
LAJOS *(elindul, visszafordul)* De a téglagyár, már három... nem is három... hány napja is annak, hogy nem mentünk be?
DEZSÓ *(kitör)* A körzeti orvost is én tartsam el! TIHAMÉR Azt bizd csak rám, Dezsókém. Ki is ott a göré?
DEMETER Mert hát az is kiesés, ugyebár! A Hamvas úrnak el tetszik intézni, de a kereset, az ugyebár ugrott. Kis pénz, nem mondom, de otthon három éhes száj...
DEZSÓ *(aki eddig a napokat számolta)* Ót! Ót napja!
DEMETER Tetszik engem érteni.
DEZSÓ *(újabb pénzt ad)* De most aztán lóduljanak!
LAJOS A lódulásról jut eszembe, igazgató úr... Mert ha mi most megvacsorázunk, meg a feles, meg a sör... elmegegy az utolsó busz. S akkor már csak taxival...
DEZSÓ *(felüvölt)* Elegendem volt maguktól! Takarodja-nak!

Demeter és Lajos kihátrál

BORISKA Hét bórt nyúznának le az emberről ! Hát ide jutott a magyar munkás, Dezsó! Ezt tette velük a gondoskodás ! A pénz, a pénz, mindig csak a pénz! TIHAMÉR Munkanélküliség kell ezeknek, hogy megtanulják!

BORISKA Hol vannak már azok a régi szép idők, amikor önként, lelkesedésből, a munka örömeért ... Tudják is már ezek, hogy a munka változtatta a majmot emberré.

TIHAMÉR A műveltség, az hiányzik ezeknek.

DEZSÓ *(a gödör szájánál)* Na, ki megy le?

BORISKA Tihamér.

TIHAMÉR Miért én? Tegnap is én voltam lenni. Miért mindig én menjek le? Árpád hol van?

DEZSÓ Átjött, biztos az Elvira szoknyáján ül. Hagyd csak, Tihamér, ez már nem az ő dolga.

BORISKA *(ásót nyom Tihamér kezébe)* Előre! TIHAMÉR Nem fázik meg az a gyerek, amilyen könnyen van öltözve?

DEZSÓ Ne kertelj, Tihamér! Kapóra jönne egy kis tüdőgyulladást! Elvira rakosgatná rá a priznicet, s mi letennénk végre a gondját...

TIHAMÉR Ez igaz, s akkor egy füst alatt nálam is végezhetnénk. Mert ha jól értettem az okfejtést, ez az árok elvezet pontosan az én emésztőgödörömig. Namármost, ha feltételezzük, hogy...

BORISKA Nem feltételezünk semmit! Kié volt a váza? DEZSÓ A miénk!

BORISKA Na, és kié Árpád?

DEZSÓ Kinek a szoknyáján ül most is?

BORISKA A miénken ! Itt minden a miénk ! Úgyhogy, nyomás ! *(A gödörre mutat)*

TIHAMÉR De akkor fifty-fifty.

DEZSÓ Erről még beszélünk, meggondoljuk, megfontoljuk. Na, mozgás, mozgás !

BORISKA Szerencse fel !

Tihamér lemegy a gödörbe. Dezsó és Boriska leül az egyik lefektetett szoborra. Tücsökciripelés

Milyen szépen világít a hold! Ugye, édesem? *Úgy fogják egymás kezét, mint két szerelmes*

Nézd a holdat ! Milyen csodálatos este. A levegő, az ózon ... ! *(Nagyot lélegzik)* En úgy érzem, édesem, nekem azt súgja valami, hogy sikerülni fog. Mindig keményen dolgoztunk, mindent kicsikartunk az élettől...

DEZSÓ Ami jár!

BORISKA ...ami jár, de valami még hiányzott. DEZSÓ A lelkemből beszélsz, macska.

BORISKA *(mint egy lírai vallomást)* Mert itt van ez a hitvány kis nyaraló, meg aztán ott van a másik, a Balaton-parti, az Elvira nevéen, és hát az a pár hektár szőlő a nagymama nevéen, s van az a kis négyszobás budai öröklakásunk, s Elvirácskának is berendeztünk egy kis fészket... És ha kiselejtezik a minisztériumi kocsikat, meglesz a Mercedes is ... Acélszürkére festjük át, ugye, Dezsó?

DEZSÓ Acélszürkére, macska.

BORISKA *(ábrándosan)* Elvirácskának pedig épp jó lesz a régi Citroen... A vörös márvány is megvan a síremlékünkhöz! Főnt lesz a Farkasréti tetején. Körpanoráma ... ! És most, hogy egy kicsivel több időd lesz ... Nyugalom, édesem, ne izgasd fél magad...! Most, hogy több időnk lesz, utazgatni fogunk szerte a világban. A Kanári-szigetek, Japán, a kínai fal. Hogy is állunk most a kínaiakkal, szerelmem?

DEZSÓ Tőlünk veszik át a módszereket.

BORISKA Szegények... Na mindegy... Meglátod, édesem, minden jóra fordul. Én mindig is mondtam, így kell élni ! Nem értem azokat, akik nem úgy élnek, ahogyan mi.

Közben a háttérben megjelenik Árpád. Károly ruhája van rajta. Becsomagolt tárgyat hoz, ami feltűnően emlékeztet a korsóra. Meglátja Dezsót és Boriskát; kis tétovázás után kimegy

DEZSÓ Mit vársz te ezektől?

BORISKA De valami még hiányzik, édesem.

DEZSÓ A 'teniszpálya is meglesz, macska...

BORISKA Ó, a teniszpálya, az uszoda... Nem ilyen mindennapi dolgok! Valami más, valami nagyszerű, ami kiemel az átlagmagyarok sorából ! *(Olyan mozdulatot tesz, mint aki koronát helyez a fejére)* Valami más, valami magasztos, valami dicső...

DEZSÓ *(átveszi Boriska hangnemét)* Az alma! Ahogyan Mátyás, az igazságos!, tartja az egyik kezében azt az almát, a másikban a jogart!

BORISKA Ó, Dezsó, édesem, ha tudnád, hogy én milyen boldog vagyok!

DEZSÓ Hiszen minden érted van, macska!

BORISKA És teéted, harcban megedződött galambom ! *(Élesen)* És akkor majd megmutatod ezeknek az őcsiknek, ezeknek az új fiúknak, ezeknek a ... a prágmatikusoknak!

DEZSÓ *(mint aki csak erre várt)* Mert korábban kell felkelniük ezeknek a kishivatalnokoknak, ezeknek a nyamvadt értelmiségieknek, ha lapátra akarják tenni Dezsó bácsit ! *(Felugrik)* Mert Dezsó él, Dezsó élt, és Dezsó élni fog! .. Mit is akartam mondani?

BORISKA Hogy élni fogsz !

DEZSÓ Úgy van ! És nevetnem kell... *"Nevet)*

BORISKA Ne vess, édesem, ne vess!

DEZSÓ *(hirtelen vicsorogva)* Nevetnem kell, még hogy egy hitvány, utolsó borkombinát, ahová nekem kellett mahagónibütorokat hozatnom, hogy berendezek egy valamirevaló irodát... Egy csóró igazgatói állás az én univerzális vezetői képességeimmel ! Most már akkor se kéne, ha meztelen szüzeket is adnának hozzá !

BORISKA Na de Dezsó ! A te korodban ...

DEZSÓ *(meg se hallja)* Mert ha ez az Árpád gyerek igazat beszél... Te, hol van ez az Árpád?

BORISKA Te mondtad, hogy átjött Elvirához. Folytasd.

DEZSÓ *(konspiratív hangon)* Ha ez az Árpád gyerek igazat beszélt azokról a királysírokról... Ha itt, eb-ben a földben, a mi földünkben ... ! De hiszen értenie kell hozzá, szakember, s nekem mindig volt szemem a szakemberekhez ... Nos, akkor, akkor ...

BORISKA Akkor!?

DEZSÓ Én leszek a király! Eddig császár voltam, de most én leszek a király ! Megkoronázom az életművem!

BORISKA Milyen fenséges vagy, ahogy így beszélsz, Dezsó!

DEZSÓ *(dühkötörés)* És udvari bolondot fogok tartani! Ezek közül a köz-gaz-dá-szok közül fogom kiválasztani ! S itt fog nekem táncolni, kunkori orrú cipőben, csörgősipkával a fején!

BORISKA Be szép is lesz ... ! S akkor majd férjhez adjuk Elvirát.

DEZSÓ Ehhez az egyszázból Árpádhoz? Akkor már inkább a másikhoz, ahhoz a Károlyhoz, abban van egy kis életrealitás, egy kis Mika...

BORISKA Egyikhez sem. Elvirácskának, a mi Elviránknak egészen más férjet gondoltam. Vannak még ebben az országban régi családok! Árpádka majd megmondja, én majd kiszedem belőle, hogy milyen régi magyar ... *(Lehalkítja a hangját)* ...ősmagyar családok nem takarodtak még el ebből az országból.

DEZSÓ *(nyugtalanul)* Hol van ez az Árpád? Olyan csend van odabent.

BORISKA Hagyd, édesem, te is voltál fiatal.

DEZSÓ Épp ezért gyanús ez a nagy csend ! Én meg-nézem.

(Elindul az ajtó felé) Elvira, itt vagytok?! ELVIRA Itt vagyunk, apucikám !

DEZSÓ Na, ezek legalább itt vannak! Mit piszmoz ott lenni ez a Tihamér. *(Odamegy a gödörhöz, lekiált)* Hé, Tihamér, van ott valami ...?

Dezsó derékiig lemegy a gödörbe, Boriska is odakuporodik. A szobában közben teljes pánik

KÁROLY Be fognak jönni!

ELVIRA Tán azt hitted, hogy kint töltik az éjszakát? Éld bele magad a helyzetbe, a jelmezod megvan hozzá.

DEZSÓ *(lekiabál a gödörbe)* Azt mondod, hogy a ház fala?
Biztos, hogy csak a beton?
KÁROLY Így nem állhatok eléjük! Találj ki valamit, szivi, törd a fejed!

ELVIRA Mássz ki az ablakon.

KÁROLY Így?! ... Megölöm azt a gazembert, megnyúrom, és a bőréből fogok ruhát csináltatni. ELVIRA Te leszel az erdők vadja, szivi! Gondold csak el, járod a rengeteget! Csak óvakodj a vadászok-

BORISKA Kopogtasd meg, Tihamér! Ha cseréphanogot ad, az a jó!

DEZSÓ Deszka is lehet. Koporsódeszka!

KÁROLY Mit keresnek Dezsó bátyámék? Elvesztettek valamit?

ELVIRA Ahogy mondod... De te mintha nem kíváncsiskodáshoz volnál öltözve.

BORISKA Nézd meg jól azt a követ. A lámpánál nézd meg!

DEZSÓ Hozd fel!

Tihamér nem a gödörből bukkan elő, hanem az árokból, Dezsóék háta mögött

TIHAMÉR Mondtam én, hogy az én emésztőgödrom-nél kell ásnia!

BORISKA *(aki a gödör fölött hallgatózott)* Jesszusom! DEZSÓ A frászt vered bele az emberbe, Tihamér. Na, felhoztad? Mutasd!

Tihamér egy követ ad oda Dezsónek. Kopogtatják, rázogatják, kapirgálják

De hát ez egy kó! Egy egyszerű kódarab.

TIHAMÉR Azért mondtam, hogy...

BORISKA Add csak, add csak... Ez tényleg kó. KÁROLY Gondolj a becsületedre, szivi!

ELVIRA Jókor mondod.

TIHAMÉR Egy egész labirintus van már itten. Én amondó vagyok, hogy menjünk át az én telkemre. Mert ugyebár megcsúszhatott az a föld az évszázadok során... Tétélezzük fel, hogy Mátyás idejében még itt volt az a sír. Namármost, ha azt vesszük, hogy az előbb is milyen itéletidő volt...

BORISKA Nem vesszünk semmit! Innen került elő az a váza? Ne akard bemesélni nekem, hogy a váza... TIHAMÉR Urna!

BORISKA ...hogy a váza itt maradt, a sír pedig át-csúszott hozzád!

DEZSÓ Azt majd a mi Árpádunk fogja megmondani! Beszélék vele! *(Elindul az ajtó felé, a kilincsre teszi a kezét)*

ELVIRA Mindjárt kielégítheted a kíváncsiságodat, szivi.

KÁROLY *(a konyhaajtóban)* Ez hová vezet?

TIHAMÉR Megállj, Dezsókém!

ELVIRA A konyhába. Látod, oda bemehetsz.

KÁROLY Oda nem jönnek be?

ELVIRA De, bemennek, csak gondoltam, elkészíthetnéd a vacsorát.

DEZSÓ Mondd már, mit totójaszol annyit?!

TIHAMÉR Tegnap kivettem egy könyvet a dömsödi könyvtárból.

BORISKA A királýsárokról?

TIHAMÉR A földcsuszamlásokról. Igenis, lehetséges! Szigorúan tudományos szempontból nagyon is elképzelhető *(kígyózó gesztusok)*, hogy bizonyos rétegek átcsúszzanak más rétegek helyébe.

BORISKA A rétegek, azok átcsúszhatnak, de a sír, az itt van! Árpád is megmondta, hogy ez itt egy nagy temető! Ki hallott még olyat, hogy a sírok ide-oda csúszkáljanak a temetőben...? Még jó, hogy nem azzal jössz, hogy átcsúszott a szomszéd országba.

TIHAMÉR Szigorúan tudományos szempontból véve már átcsúszott egy és más.

DEZSÓ Na ebből elég volt! Ezt majd Árpád fogja megmondani!

BORISKA A mi Árpádunk! Előre, Dezsó!

DEZSÓ *(benyit a szobába)* Hát 'ti miért ültök sötétben?

BORISKA A fiatalokat meg kell érteni, édesem.

Dezsó felkapcsolja a villanyt. A szobát eddig csak a beverődő holdfény világította meg. Most látjuk először Károlyt teljes medvebőrös díszben

Jesszusom! Drakula!!! Dezsó, a puskát, a puskát! Elvira, menekülj! Drakulaaaa!!!

KÁROLY *(félszegen)* Kezicsókolom.

DEZSÓ De hát mi ez itten? Ki maga? De hiszen én magát ismerem...

ELVIRA Károly, apuci! Erre járt, s gondolta, benéz. BORISKA Jesszusom, Károly! Maga tényleg Károly! Hogy van öltözve, mi ez magán?

TIHAMÉR Kacagány. Olvastam a dömsödi könyvtárban...

KÁROLY Boriska néném, Dezsó bátyám, helló! DEZSÓ *(kezd felforni)* Ne hellózzon itt nekem! Mit

keres maga itt, 's mi ez a jelmez? De hiszen ez medvebőr! *(Felnéz a falra)* Ez az én medvebőröm! Ezt

én löttem! Azonnal vesse le a medvebőrömet! ELVIRA *(pokolian élvez a helyzetet)* Akadályoztatva

van, apuci. De hidd el, hogy a látszat csal. TIHAMÉR Én már láttam ilyet kazettán! Jött az ő-

ember, s ott találta a gyönyörű amazont meztelenül, és akkor ...

BORISKA Na de Tihamér!

TIHAMÉR Pedig van ilyen játék, s a népszaporulat szempontjából...

DEZSÓ Fogd be már a szád! Megáll az eszem! Mi itt törjük magunkat, éjt nappá téve... ööö ... erősítjük az alapokat, s akkor te drakulásdit játszol!

BORISKA Rádadásul Károllyal! Apádnak igaza van, Elvi! Ez a perc most igazán nem alkalmas arra, hogy... izé... vendégeket fogadj!

ELVIRA Higgyétek el, hogy a látszat tényleg csal. Károly csak beugrott, s már rég elment volna, ugye, Károly, de nem mehetett el.

BORISKA Nem értem, miért ne mehetne el, ha ő is annyira szeretne. Késő van, apád is fáradt, a sok izgalom...

KÁROLY *(túl van a nehezén, kezd visszaváltozni ön-magává)* Mitől olyan izgatott a kedves Dezsó bátyám?

BORISKA Mitől, mitől? Az ő korában már mindenki izgatott ebben az országban. Menjen, öltözzön át, akassza vissza azt a medvebőrt ... Na de igazán, Elvi, ezt nem gondoltam volna!

DEZSÓ A te nevelésed, macska!

TIHAMÉR S emlékszem, a kazetta végén...!

BORISKA Tihamér!

ELVIRA Egyszer én is megnézném azt a kazettát, Tihamér bácsi ... Hidd el, anyuci, Károly olyan ártatlan, mint a ma született bárány...

BORISKA Hát szőrösnek szőrös ...

ELVIRA ... s el is menne, csak... csak...

KÁROLY *(méltóságteljesen)* Csak ellopták a ruhámat!

TIHAMÉR *(megélnékül)* Ellopták? Ki lopta el? Ezt

bízzatok csak rám! A gyanúsított? Magassága, anyja neve, szeme színe...?

DEZSÓ Hát én ezt nem értem! Hogy lehet egy felnőtt férfiról lelopni a ruhát?

BORISKA *(megvan a véleménye)* Nem érted, nem ér-ted. Különbén a te korodban, az érszükületeddel... Tihamér, menj át, s hozz Károlynak ruhát!

TIHAMÉR Miért mindig én? A múltkor is... izé ... akarom mondani, már kölcsönadtam.

DEZSÓ Most nem olyan kell.

Közben bejön Árpád a teraszra, hozza a korsóra emlékeztető becsomagolt tárgyat. Fülel az ajtónál, aztán elhelyezi a gödörben a tárgyat. Fogja a teraszon hagyott viharlámpát, felakasztja a hordó fölé, maga a hordó nyílásába ül. A beállításnak a Diogenész-szituációt kell sugallnia

BORISKA Akármilyen rossz rongy is jó lesz... Ha azt a másikat kölcsönadta ... *(Most kap észbe)* Te Dezsó! Jesszusom, Dezsó!

DEZSÓ Mi van, macska?

KÁROLY De nekem a vadonatúj, angol szövet öltönyömet lopták el!

BORISKA Te Dezsó, ha Károly van itt, akkor...

DEZSÓ Azt akarod mondani, hogy ha Károly van itt, akkor... akkor Károly van itt? ! Tihamér ! Ez a te feladatod volt! Rád bízunk, hogy ne engedd le a hegyről !

TIHAMÉR Nekem csak azt mondta... izé... mondták... hogy átjönnek ide egy kicsit, mert beszélgetni akarnak. Te is ott voltál.

KÁROLY *(főlfigyel)* Kiről tetszik beszélni a tisztelt Tihamér bátyámnak?

DEZSÓ *(átveszi a parancsnokságot)* Azonnal elő kell keríteni... a Károly ruháját! Hogy történt, hogy vesztetted el?

BORISKA Na de Dezsó !

KÁROLY Az úgy volt, Dezsó bátyám, hogy mi itt Elvirácskával kettesben...

ELVIRA Az előbb még a jó híremet féltetted, szivi! KÁROLY És akkor valami tekerő, valami csirke-fogó ..

DEZSÓ Nyugalom, Károly fiam ! Tartsunk rendet. Hogyan kezdődött a dolog?

KÁROLY Az úgy kezdődött, hogy fölfelé jövet elkapott a vihar, bőrig áztam és ...

TIHAMÉR Előbb azt tisztázzuk, hogy mit is kerestél itt tulajdonképpen? Mert újabban sokan keresnek itt valamit... tulajdonképpen...

ELVIRA És levetkőzött, tudjátok, úgy lazán, már ahogyan családban szokás, én pedig kiakasztottam a ruháját az ajtóra, hogy lecsöpögjön.

TIHAMÉR Ahá, hogy lecsöpögjön!

BORISKA *(gyanakodva)* Hogy lecsöpögjön?

DEZSÓ Szóval, hogy lecsöpögjön ... *(Úgy járkal körbe, mint a ketreche zárt oroszlán)* Értem... értem... értem... Nem értem ! S amíg ti itt ...

BORISKA Na de Dezsó!

DEZSÓ ...csöpögtettetek, addig itt járt az a csirke-fogó, és megszerezte a ruhát!

KÁROLY Angol szöveget!

DEZSÓ Nahát ennek utána megyünk! Tihamér! TIHAMÉR De hát te is ott voltál, Dezsókém ... DEZSÓ Ezt most hagyjuk. A hiba megtörtént, előre

kell nézni. Te most lemész a hegyről...

TIHAMÉR Már megint én?

DEZSÓ ...megkeresed Demetert és Lajost, ott lesznek a kocsmában, s tüvé teszitek a környéket, s a föld fenekéből is előkerítitek azt a ruhatolvajt! És ide hozzátok! Addig mi

...

KÁROLY Borzasztóan kedves Dezsó bátyámtól, hogy ennyire a szívén viseli az öltönyömet, de ha szabad kérdeznem, mi ez a nagy felfordulás itten ...

ELVIRA Túlságosan visszatért beléd a lélek, szivi.

KÁROLY El tetszetek vesztetni valamit?

BORISKA Tudja, Károly, az úgy van, hogy kezdtek repedezni a falak, és ...

DEZSÓ Ne kerülgesd a forró kását, macska ! Károlyra még szükségünk lehet. Itt most egy talpraesett, fifikás fiatalemberre van szükség. Mindjárt elmondom, fiam... Tihamér? Te még itt vagy? Menj már, rohanj !

Kituzskolják Tihamért

TIHAMÉR *(közben)* Mindent velem végeztet, újabban már megint velem végeztet mindent... Hát már sose megyek nyugdíjba? *(Kimegy)*

DEZSÓ Mi pedig megszervezzük itt a dolgokat! Elvira, te itt maradsz ! Hátha visszajön még ide az a ruha-tolvaj. *(Újabb körben járás)* Értem... értem... értem... Nem értem ! Mi átmegyünk, macska, Tihamérhoz, hátha oda dugja a képét az a csibész!

KÁROLY Nem értem, mit nem ért a kedves Dezsó bátyám?

Dezsó körbejárja Károlyt, fontolgat valamit. Károly zavartan összehúzza magán a medvebőrt

DEZSÓ Hm! ... Te komoly ember vagy, fiam! KÁROLY *(kihúzza magát)* Én nagyon komoly ember vagyok, Dezsó bátyám.

DEZSÓ Hm ... ! Veled lehet beszélni.

KÁROLY Csak velem érdemes beszélni.

BORISKA Jól gondold meg, hogy mit mondasz, Dezsó.

Nehogy megbánd ,a végén.

DEZSÓ En még soha semmit nem bántam meg, macska !

Most pont egy ilyen talpraesett macskára... izé... fiatalemberre van szükségünk. *(Kerülgeti Károlyt)* Nekem sose tetszettek az afféle nyápic, szem-üveges senkiháziak ... Akik csak összezavarják a dolgokat, akik csak okoskodni tudnak ! En az ilyen elszánt, vad, mindenre kész fickókat szeretem ! Hm ... ! *(Rászánja magát)* De hiszen te a mi kutyánk kölyke vagy! Gyere, hadd öleljelek meg!

KÁROLY Szűrös, tessék vigyázni !

Dezsó megöleli Károlyt

BORISKA Jól meggondoltad, Dezsó?

DEZSÓ Gyerünk, macska, átmegyünk Tihamérhoz ! Te itt vigyázol a házra!

ELVIRA Parancsodra, apuci !

DEZSÓ *(miközben kifelé vezeti Károlyt)* Nekünk össze kell tartanunk, fiam ! *(Átfogja Károly vállát)* A francba, ez tényleg szűrös ! Manapság pont az ilyen agilis, akadályt nem ismerő fiatalemberre van szükség... Gyere, macska... Te pedig... aztán ma este már ne legyen több csöpögtetés!

Dezsó és Károly kimegy

BORISKA *(magába roskadva, mintegy magának)* Nincs ez végiggondolva, Dezsó. De apáddal sose lehetett beszélni. *(Ökölrel megveregeti a Dezsó mellszobrának a homlokát)* Mert olyan kemény a feje, mint ez a kő! Dezsó, édesem, várjatok meg, várjatok meg, megyek én is ! Jaj, a bokám...! *(Kimegy)*

A tücsökcirpelés felerősödik.

Elvira elgondolkozva áll a szoba közepén, aztán ki-siet a teraszra. Nézelődik, fülel

ELVIRA *(természetes beszédhangon)* Árpád, itt vagy? Szünet

Tudom, hogy itt vagy ! Árpád ! *(Kiált)* Árpád ! Árpád!

Árpád fölcsavarja a hordó fölött függő lámpát. A következő jelenet líraisága hangsúlyozottan különbözik a megelőző burleszktól.

Elvira odaszalad Árpádhoz. Leguggol, hozzásimul, át-öleli

Árpád ! Édesem ! Kicsikém...

ÁRPÁD *(öngúnyval)* Végül mindenki megleli a maga helyét.

ELVIRA Gyere be, megfázol ! De hiszen ez még mindig nedves ... *(Megtapintja Károly kabátját Arpádon)* ÁRPÁD Van itt egy kis szalma a hordóban, belefűrtam

magam...

ELVIRA Hadd melegitselek meg, add a kezed . Várj, hozok valamit!

ÁRPÁD *(nem engedi el Elvirát)* Hagyd csak, maradj itt, most jó, így nagyon jó ... Hallod a tücsköket?

Összebújva ülnek a hordó előtt

ELVIRA Mikor vetsz véget ennek az egésznek? Még nem volt elég? Mit akarsz még?

ÁRPÁD Most már akkor se tudnám megállítani, ha akarnám. Inkább hallgassunk.

Szünet

ELVIRA De nem akarod megállítani.

Szünet

Én megállíthattam volna, ha akarom. Tudod, miért nem tettem meg?

ÁRPÁD Igen, neked sikerült volna.

ELVIRA Mert csodálatos volt és iszonyú. Egyszerre volt nagyszerű és förtelmes... És kíváncsi voltam,

meddig, meddig lehet ezt fokozni... És most már végleg nem értek semmit.

ÁRPÁD Magam sem tudtam, mit akarok... Aztán egy-szer csak megértettem, hogy mit akarnak ők. És ne-vet adtam neki, én csak nevet adtam a dolognak.

ELVIRA De most már vége, ugye, Árpád? Most már vége?... Kielégítetted a bosszúszomjadat ...

ÁRPÁD *(elneveti magát)* Bosszú...

ELVIRA Megmutatta az albréletben tengődő értelmiségi ezeknek az újjgazdagoknak a magyarok istenit ... ? Csak nehogy azt hidd, hogy elértél valamit.

ÁRPÁD Én már semmit sem hiszek.

ELVIRA *(kissé mesterkél, provokáló hangon)* Nekünk ez meg se kottyán ... Szinte jót tettél apámmal, hogy hozzásegítetted egy kis elfoglaltsághoz. Ugyis át fog-ja építtetni még egypárszor ezt a kulipintyót ... Most miért hallgatsz?

ÁRPÁD Várok.

ELVIRA *(kitör)* De hát mire vársz még, az ég szerelmére...? Amit itt látsz, az csak a jéghegy csúcsa! Ez az egész órült ásatás csak egy rossz tréfa nekünk ! Meg se érezzük. Melléfogtál, Árpádka, semmit se mutattál meg. Ez a réteg olyan vastag, hogy dinamittal se tudnád szétrobbantani... Mire vársz még?

ÁRPÁD Hogy lemenjen a hold.

ELVIRA *(gúnyosan)* Mert hosszú még az éjszaka...? A fejetek, ez az átkozott, kemény férfifejetek! Ár-pád, itt vagy még? Hallasz egyáltalán?

ÁRPÁD *(gyöngéden)* Itt vagyok, Elvira.

ELVIRA És tudod, mit akarok még mondani?

ÁRPÁD Azt hiszem, tudom.

ELVIRA Akkor miért nem mondd te!?

Szünet

Menjünk el innen, Árpád. Menjünk el, vigyél el innen!

ÁRPÁD Késő, Elvira, már semmit se lehet tenni. A lapok már ki vannak osztva.

ELVIRA Semmi se késő ! Elmegyünk, én viszlek el innen ! Én gazdag vagyok, vannak ékszereim ... ÁRPÁD *(megmerevedik)* Ó, gazdag.

ELVIRA Ne, most nem akarom hallani ... Önérzetes vagy, szemérmes vagy, szegény vagy ... De értd meg, nem ez a fontos. Az a fontos, hogy el akarok menni, veled akarok elmenni ! Apám ordítani fog, anyám a könnyeivel zsarol, a barátaim le fognak hülyézni. De én veled akarok élni, veled akarok menni ! Szeretlek, te hülye, hát nem érted ! Szeretlek.

ÁRPÁD És Károly, a jól pozicionált?

ELVIRA Károly nincs, és igazából nem is volt soha. Én mindig is téged vártalak, én nem tudtam, hogy várok valakit, pedig téged vártalak. És most már tudom. Miért nem akarod, Árpád? Érzem, hogy nem akarod, de miért, miért...?

ÁRPÁD Elkéstünk, Elvira.

ELVIRA *(kétségbeesetten)* Nem késtünk el!

ÁRPÁD Negyven évet késtünk ... Még meg sem születtünk, és lekéstük egymást.

ELVIRA Nekem ez magas ! Ti csak dobálóztok a tíz évekkkel, a száz évekkkel, de én most élek, nekem most folyik vér az ereimben, nekem most kell szeretnem, nekem most kell gyerekeim szülessék...

ÁRPÁD Ó, az utókor!

ELVIRA Ne beszélj így, az én gyerekeim nem utó-kor, hanem a te fiad, te tökkelütött! Ó, de buták tudnak lenni a férfiak ! Hiszen szerelem most is van, gyerekek is vannak, és bárki lehet *(Árpádra mutat)* apa, és bárki lehet *(magára mutatva)* anya. Most azonnal menjünk le erről a hegyről, arról a trónusról!, semmit se viszek magammal, csak ezt a ruhát, ami rajtam van...

ÁRPÁD No és az ékszereidet.

ELVIRA Erről én nem tehetek, Árpád, ez miért az én bűnöm? Én mindig babát szerettem volna születés-napomra és karácsonyra és húsvétra, és ékszereket kaptam. Meg se foghattam, távolról mutatták meg, s amikor elsírtam magam, azt mondták, hogy még halás leszek érte... Egyszer anyám azt mondta, hogy tegyem rá az ujjamat a briliánsra, s azt kérdezte,

ugye érzem a tűzét? ! És én sírtam, és nem éreztem semmit... És tudod, mi a furcsa? Hogy vízhólyag lett az ujjamon ... Én igazán nem tehetek róla, Ár-pád, tizéves voltam...

ÁRPÁD Melyik ujjadon?

ELVIRA Ezen. És ezen is, és ezen, és ezen...

Árpád megcsókolja a lány ujjai hegyét

És miért nyomorogjunk? Miért hiszitek ti, hogy a nyomorúság megnevesít, hogy albréletben támadnak a legnagyobb gondolatok?

ÁRPÁD Mi azt igazán nem hisszük, csak hát...

ELVIRA *(hozzásimul a fűhöz)* A nyomorúság szétrohaszt mindent, az ember elhülyül, vagy órült gondolatai támadnak... Hiszen te is... Jaj, nem úgy ér-tettem, bocsáss meg, nem arra gondoltam... Elmegyünk innen, elrejtőzünk az emberek között. Mit akarsz még itt, szerelmem? Miért nem éred be ennyivel? Megbüntetted őket, nevetségessé tettél minket. Ezen fog röhögni az egész hegy, ha kitudódik. Mire vársz még?

ÁRPÁD *(elneveti magát)* Még hátravan a csattanó! ELVIRA *(gyanakodva, mosolygósan)* Miben töröd me-gint a fejedet? Árpád nevet

Árpádka, te nagyon gyanús vagy nekem ! Mondd el, igazán mondd el ! Esküszöm, hogy nem árulom el ! Eddig is elárulhattalak volna. Ugye elmondod?

ÁRPÁD Esküszöl?

ELVIRA Sajnos, nem tudok semmit, ami szent, de esküszöm !

Árpád már szóra nyitja a száját, aztán magához húzza a lányt, a fülébe sugdos

Tényleg...? Ide...? És mikor, mikor ... ? Óriási ! Te, ez fantasztikus!

Nevetnek. Árpád hanyatt vágja magát jókedvében. Olyanok, mint akik szellemes, vidám ugratást készítenek elő. Elvira hirtelen lecsap a fiúra; úgy tartja, mint-ha két vállra fektette volna. Gyöngéden, kedvesen

De szeretsz, ugye, szeretsz? És elmegyünk innen? Ne, most ne válaszolj. Hallod a tücsköt?

ÁRPÁD *(föül)* De én ...

ELVIRA *(a fiú szájára teszi az ujját)* Csönd ! *(Kisvártatva)* Biztos azt akarod mondani, amit hallani szeretnék?

ÁRPÁD Biztos.

ELVIRA Megesküszöl?

ÁRPÁD Hát arra a semmire, ami szent ...

ELVIRA Akkor mondhatod.

ÁRPÁD *(komolyan)* Én is szeretnék gyereket, tőled szeretnék. És jó volna veled egy kis kertés házban lak-ni, s még az sem volna baj, ha kerti törpét tennél a bokrok közé.

ELVIRA Kerti törpe nem lesz!

ÁRPÁD És ha bekerges a tavaszi zápor, az igazi tör-ténelmünket szeretném lapozgatni ... és hát írni ... És nem haragudnék, ha a fiad... a fiunk, az a csirkefogó, hőembert rajzolna a honfoglalás lapjaira.

ELVIRA És én sem verem el a fenekét, ha úgy jön haza, mint egy kéményseprő.

ÁRPÁD *(nevetve)* A kéményseprő szerencsét hoz!

ELVIRA Szerelmem, drágám, egyetlenem!

Árpád megcsókolja a lányt

(Elfűlő hangon) Menjünk, most azonnal menjünk, me-neküljünk.

ÁRPÁD Nem lehet, késő.

ELVIRA *(szinte sikoltva)* De hát miért? Könyörgök, mi-ért?

ÁRPÁD *(széles gesztussal, gúnyosan)* Mert jönnek!

A két fiatal behúzódik a hordóba. Bejön Tihamér, Demeter és Lajos. Botokkal, husángokkal vannak fölfegyverkezve. Tihamér elemében van, fűrge, mint a csík

TIHAMÉR Maguk itt várjanak! És jól nyissák ki a szemüket.
LAJOS *(kis bokaösszevágással)* 'rancs !
DEMETER Kinyitjuk mi, csak mit nézzünk?
TIHAMÉR Hát amit látnak. Mindent, világos, mindent.
Mindent, ami él és mozog!
LAJOS Me' minden gyanús, ami él!
TIHAMÉR Maga még sokra viheti, Lajcsi! Na szóval, maguk itt állnak, mindent észrevesznek, és nem lát-nak semmit!
Világos? *(Elindul az ajtó felé)* Dezsókém, itt vagytok? !
LAJOS 'rancs !
DEMETER Én ebből egy vak hangot sem értek, Hamvas úr. Már hogy nézzünk úgy, hogy nem látunk? TIHAMÉR *(türelmetlenül)* Magának ugyebár van két szeme.
DEMETER Azt hiszem . . .
TIHAMÉR S van esze is ! Nahát, az egyikkel lát, a másikkal meg nem. Azt hiszem, világos voltam. Dezsókém! Itt vagyunk ! Lajcsi, maga ért engem.
LAJOS Mint a kétszerkettőt !
TIHAMÉR Akkor magyarázza meg ennek ,a fafejűnek! *(Bemegy a szobába, ahol Elvira égve hagyta a villanyt)* Dezsókém, Boriskám, hol vagytok?! Megjöttünk! *(Kimegye a ház többi részébe vezető ajtón)*
DEMETER Szánhúzó kutya legyek, ha értem!
LAJOS Te csak hagyjad, tudja a Hamvas úr, hogy mit csinál.
DEMETER Na és mit csinál?
LAJOS Azt én nem tudom, azt ő tudja. De azért van itt, hogy megmondja.
DEMETER Hát épp az, hogy nem mondja meg! LAJOS Mi most itt keresünk valakit.
DEMETER Ezt én is értettem. S azt is, hogy... *(Meg-lengeti a botját)* Na de kicsodát!
LAJOS Hát éppem ez az! Na ezt fogja megmondani Hamvas úr a maga idejében.
DEMETER Majd éppem egy ilyen tahónak fogja meg-mondani, mint te!
LAJOS *(felpaprikázva)* Kinek mondta Hamvas úr, hogy még sokra viheti? Na kinek? S tudod, miért mondta?
DEMETER *(éllel)* Ezt aztán igazán nem értem.
LAJOS Azért, mert befogom a számat, ha szájbefogás van. És nem értek semmit, ha nemértés van. Ez a magas filozófia!
TIHAMÉR *(bejön)* Eltűntek, mint a kámfor! Na, világos az ábra?
LAJOS Világos.
DEMETER Mint a vakablak.
TIHAMÉR Maguk itt most öröködnék, és jól kinyitják a szemüket, és észrevesznek mindent ...
LAJOS . . . ami mozog !
TIHAMÉR S ha meglátnak valamit, rávetik magukat, értem?
DEMETER De ha mégis meg tetszene mondani, hogy kit keresünk, akkor talán jobban rá tudnánk vetni magunkat.
TIHAMÉR Rávetik magukat, és ide hozzák nekem, élve vagy halva... Akarom mondani, hát persze hogy élve.
DEMETER De ha valamivel részletesebben ki tetszene fejteni ...
TIHAMÉR Nem ért maga a konspirációhoz, Demeter. LAJOS Nem értesz te ahhoz, amit Hamvas úr mond. TIHAMÉR Na ide figyeljen. Elloptak itt egy ruhát. DEMETER A Hamvas úrét?
TIHAMÉR Az nem fontos, hogy kiét. Az a nyámnyila, egyszázból szemüveges ... ízé, mit is akartam mondani? Szóval elő kell keríteni a föld fenekéből is.
DEMETER A ruhát?
TIHAMÉR Dehogy! Hanem azt a ... Világos? Megértették?
LAJOS Én értem.
TIHAMÉR Derék ember maga, Lajcsi. Az ilyenekre ma-napság nagy szükség van. Én most átmegegyek, maguk addig... világos? *(Elindul kijelé)*
DEMETER Te érted?
LAJOS Érti a fene.
TIHAMÉR *(visszajön)* És hogy szavamat ne felejtsem ... Holnaptól nálam is ásnak.

DEMETER Gondoltam én, hogy ásás lesz a vége. TIHAMÉR Mert nézzék ezt az árkot. Ha ezt meghosszabbítják, akkor hova vezet?
DEMETER Hát a Hamvas úr telkére.
TIHAMÉR Na de ott hova?
DEMETER *(habozva)* Hát a ...
LAJOS *(kapcsol)* Az emésztögödörhöz, neki egyenesen az emésztögödörnek!
TIHAMÉR Magának vágott ész van a füle mögött, Lajcsi. Maga előtt jövő áll. Na szóval holnap alá-mennek.
DEMETER *(elfintortítja az orrát)* Az emésztögödörnek? LAJOS Annak megyünk alá, amit Hamvas úr mond, 'rancsára!
TIHAMÉR Látom, magára lehet építeni, Lajos. Sok ilyen emberre volna manapság szükségünk, magáé a jövő!

Kint hangzavar

KÁROLY *(hangja kintről)* De hát ez óriási, Dezsó bátyám ! Ez a Csimborasszó! DEZSÓ Gyere, fiam, gyere ! Megmutatom!

Bejön Károly és Dezsó

BORISKA *(hangja kintről)* Ne siessetek, édesem! Jaj, a lábam! *(Besántikál)*
KÁROLY Miért nem egyből fordultál hozzám, Dezsó bátyám? Ez az én asztalom, ez az én területem ! Hol van elásva...?
DEZSÓ *(észrevéve a két munkást)* ...a kutya ! Várj csak, fiam. Tihamér? Mit kerestek ti itt? *(Gesztus a munkások felé)* Megmondtam világosan, hogy járd be a környéket!
TIHAMÉR Épp ideértünk, a környéket járva.
BORISKA Járjatok csak tovább ! Világosan szeretnék már látni ! Ezzel a két kezemmel tekerem ki a nyakát annak a taknyosnak, ha nem mondja meg vég-re, hogy mi van ebben a földben !
DEZSÓ A mi földünkben!
BORISKA Azonnal kerítsétek elő!

Károly megbűvölten áll a gödör fölött, mint főpap az oltárnál

KÁROLY Ez nem olyan sürgős, Boriska néném ! Tes-sék csak rám bízni, elbánok én azzal a gazfickóval. DEZSÓ Megvan annak a módja, hogy befogjuk a száját!

Árpád kihajítja a hordóajtót, kiles. Elvira a fűhöz simulva hallgatózik

BORISKA De ez betolakodott a mi köreinkbe, befurakodott a családukbába, kileste a titkainkat . . .
DEMETER Klassz a szerelése a Fényes úrnak!
TIHAMÉR Kacagány!
LAJOS A' mi ?
BORISKA Ez a mi földünk, a mi birtokunk! És én tudni akarom, hogy mi van itten ! Ezt a mi két kezünkkel ...
DEZSÓ ...a verejtékünkkel ...
BORISKA ...a verejtékünkkel építettük fel! És én tudni akarom, biztosan, nem azt, hogy piros, fehér, kék vagy kék, fehér, piros ... és egyéb tudományos zagvaságot! Tihamér! A pokol fenekéből is idehózzátok azt a... azt a... történést ! Mert én tudni akarom, hogy mi van az én földemben!
TIHAMÉR De az is lehet, hogy gaz enyémben!
DEZSÓ A mienkben!
KÁROLY *(kitárt karra)* Csend legyen!

A hordóban vidámság, kuncogás

ELVIRA *(suttogva)* Lemennek?
ÁRPÁD Pszt!

Hosszú szünet

DEMETER Ez csak egy rossz medvebőr, kilóg alóla a ...

KÁROLY Csendet kérek! Lámpát!
LAJOS *(lámpát ad Károlynak. Demeterhez)* Tényleg kilóg.
KÁROLY Lemegek!
DEZSÓ Drága fiam! *(Megöleli)* Mondtam, macska, az ilyen
áldozatkész, tetterős fiatalberekre van nekünk
szükségünk. Menj, fiam!
TIHAMÉR Veled vagyunk, fiam!
BORISKA És el ne felejtse: a jogar nem kerek, hanem
hosszúkás, mégis kormányozni lehet vele!

*Károly lemegy a gödörbe. A hordóban viháncolás. Boriska,
Dezsó, Tihamér a gödör nyílásánál. Demeter és Lajos
valamivel távolabb*

ELVIRA Megtalálja?
ÁRPÁD Egy Károly ne találna meg? Pszt!
DEZSÓ Látsz valamit, fiam?
TIHAMÉR Jól nyisd ki a szemed, Károly gyermekem!
BORISKA ó, ha csoda történne! Mert rajtunk már csak a
csoda segíthet!
DEMETER Miféle csoda?
LAJOS Hallottad : a csoda.
BORISKA *(összeteszi a kezét)* Imádkozunk!

Valamennyien imádkoznak. Tücsökciripelés

KÁROLY *(hangja letről)* De hiszen itt van valami ! BORISKA
Meggallgattál, ó, Istenem ! Meghallgattál ! DEZSÓ Mit
találtál, Károly öcsém?
TIHAMÉR Károly, testvérem! Mi van ott lent? Tihamér bátyád
kérdi !
KÁROLY *(hangja letről)* Fogom a fülét, de nehéz! Félig benne
van a földben! Ásót!
MIND Ásót, ásót, ásót, ásót!

Leadnak egy ásót a gödörbe

DEZSÓ Hát persze hogy nehéz. Nehéznek kell lennie, ugye,
macska?
BORISKA Hozod már, gyermekem?

*Károly feljön a gödörből, egy ládát cipel. Nem azt a tárgyat,
amit Árpád odarejtett. Kincsesláda, ahogyan az a
közhiatedelemben él*

DEZSÓ Egy láda!
TIHAMÉR Egy láda!
BORISKA Kincsesláda!
KÁROLY *(a verejtékét törölve)* Ha én egyszer rámegeyek
valamire.
ELVIRA *(izgatottan)* Ez az?
ÁRPÁD *(értetlenül)* Nem... Sose láttam.
DEMETER Ezt kerestük, Hamvas úr?
DEZSÓ Maguk még itt vannak? Tihamér!
TIHAMÉR De hát te mondtad, Dezsókém, hogy... DEZSÓ Én
nem mondtam semmit. Na, emberek, mára végeztünk. Le is
út, fel is út!
BORISKA Ne tátsák itt a szájukat! Szaporán, egy-kettő !
Nincs maguknak családjuk ... ?
TIHAMÉR Menjete, Lajcsikám, menjete. *(Kifelé tuszkolja
Demeter és Lajost, aztán visszatér a ládához)*

A két munkás nem megy ki; meghúzódik a háttérben

DEMETER *(közben)* Mi akár el is mehetünk. BORISKA
(megemeli a ládát a fölnél fogva) Jó ne-
hé! Istenem, meghallgattad a könyörgésemet! DEZSÓ
Félre, álljatok félre! Te csak ne nyúljalj, Ti-
hamér ! El a kezekkel !
KÁROLY Lakat van rajta.
TIHAMÉR Feszítővasat, gyorsan!
KÁROLY Kérem azt az ásót!
BORISKA Nem hallod, Tihamér, ásót ! Tiszta föld! Ez több
száz éves föld rajta, ugye, édesem?
TIHAMÉR Minden föld több száz éves, ha szabad
megjegyznem. *(Odaadja az ásót Károlynak, aki a ládát
feszegeti a vasával)* Tessék!

Lélegzet-visszafojtva lesik Károly minden mozdulatát

ELVIRA Ezt nem te tetted oda?
ÁRPÁD Hát persze hogy nem. És itt semmi nincs, történeszi
szavamra mondom.
ELVIRA De akkor ez mi?
ÁRPÁD Nem értem.

Reccsenés. Károly felegyenesedik

BORISKA Nyissa már ki valaki ! Jaj, megőrülök az izgalomtól!
Nyissátok ki !
DEZSÓ Majd én! El innen, Tihamér! Megmondtam, hogy ne
piszkálj ! *(Féretol mindenkit. Ünnepelesen felhajtja a láda
fedelét)*

Mindenki a láda fölé hajol

KÁROLY Rudak.
BORISKA Aranyrudak! A jogar! Ennyi jogart használt egy
király!
TIHAMÉR Csak feketék, mint a ...
DEZSÓ Elszállt fölöttük az idő vasfoga ... Adjuk meg a
pillanatnak a magáét! *(Ünnepelesen)* Macska! *(Megcsókolja
Boriskát)* Tihamér ! Károly fiam ! *(A férfiakkal kezét ráz)*
TIHAMÉR Ne énekeljük el az ... ?
DEZSÓ Elmondhatjuk, hogy nem éltünk hiába! Mert voltak
nehéz pillanatok, nem egyenesen vezetett ide az út... A
kezetre ütök, Tihamér ! Hüzd ki magad, Károly fiam! ... De
a törődés, a munka, a verejtékes munka elnyerte jutalmát!
(Lehajol, kivesz egy tárgyat a ládából, fölmutatja)

Demeter és Lajos előrejön

íme!
BORISKA De hát mi ez...?
DEZSÓ Ez egy...!
TIHAMÉR De hiszen ez egy... Ejnye, de ismerős. KÁROLY
Hiszen ez egy bomba.
MIND Bomba, bomba, bomba, bomba ... !

*A következő részben a szereplők egymás kezébe nyomják a
bombát; így akarván szabadulni tőle*

BORISKA Szentséges ég, egy bomba !
DEZSÓ Nesze, Tihamér ! Menekülj, macska, menekülj !
TIHAMÉR Fogja, Lajcsi, de jó, hogy itt van!
LAJOS Dobom, Fényes úr!

Károly önkéntelenül kifogja a felé dobott bombát

DEMETER Fedezékbe, mindenki fedezékbe!
KÁROLY Tessék, Boriska néném! Az önöke!
DEZSÓ Fedezékbeeee! A szobrom, a mellszobrom! *(Be-rohan a
szobába, lekapja a mellszobrát az állványról, magához öleli,
lehasal vele)*

*Boriska dermedten áll a bombával a gödör fölött. Mindenki
fedezéket keres*

BORISKA Dezsóóóó ! Édesem ! Segits ! Jaj, vegye el tőlem
valaki !
TIHAMÉR *(a földön kúszva)* Kitartás, Boriskám, jövéünk!
BORISKA Jaj, nem bírom, elejtem! Így ...?
járt kicsüszik a kezemből!
KÁROLY Tessék a farkánál fogni !
DEZSÓ *(a szobából)* Maga csak ne adjon tanácsot! Demeter,
Lajos, mozduljanak már!
DEMETER Megyünk, igazgató úr!

Demeter és Lajos hason csúszva próbál kievickélni a teraszról

KÁROLY *(szintén hason fekve)* Ó, én állat, hogy én ezt nem
Bécsből nézem !
TIHAMÉR Hegyével fölfelé, Boriska ! Hegyével fölfelé !
BORISKA Jaj, nem bírom, elejtem! Így ...?
DEZSÓ Vízszintesen, macska, vízszintesen. Tedd le!
TIHAMÉR Ne tedd le!
BORISKA Nem bírom, elengedem!

TIHAMÉR Ne engedd el ! Mindjárt ott vagyunk! DEZSŐ Megy már a segítség, macska! Tarts ki, tarts ki!

Árpád és Elvira összebújik a hordóban

ELVIRA Ezt akartad, Árpád?

ÁRPÁD Nem, ezt nem én akartam. Ott volt, végig ott volt, hát nem érted!? Erre épült minden!

BORISKA Csúszik ki a kezemből. Nem bírom! Segítség! Dezsóóóó! Én elengedem! *(Boriska beejti a bombát a gödörbe).*

Hatalmas robbanás, teljes sötétség. Sikolyok, kiáltások, csörömpölés. Hirtelen csönd, csak a tücsök cripelése hallatszik. Következik a

FINÁLÉ

Felhangzik a „Kossuth Lajos azt üzenté ...”, ezzel egy időben fénynyaláb világít meg egy Kossuth-portrét a háttérben. A fény nyit, a Kossuth-arckép a százforintosról való. A bankjegy zászló nagyságú, keretre van kifeszítve, zászlórúdon áll. Bejön Dezső, fölveszi a le-

tűzött zászlót. A szereplők fősorakoznak mögötte. A sorrend: Dezső, Tihamér, Károly, Demeter, Lajos, Boriska. A Kossuth-nóta ütemére, csigavonalban végig-vonulnak a színen. A menet megtervezésénél kérik figyelembe venni Brueghel Közmondások című képé-nek jobb felső sarka, ahol a mester a „Vak vezet világtalant” mondást illusztrálta.

Dezső a zászlóra szögezi a pillantását, a többiek az előttük menetelő bal vállára teszik a bal karjukat, a fejüket mélyen lehorgasztyák.

A menet végén Boriska a kezénél fogva vonszolja Elvirát.

Árpád a hordó előtt áll; modern Diogenész. A lám-pást magasra tartja.

Dezső letülzi a zászlót a gödör szélére. A szereplők énekelve levonulnak a gödörbe. A levonulás arra a sorra kezdődik: „Ha még egyszer azt üzeni, mindnyájunknak el kell menni ...” A folytatás elhal.

Elvira a sor végén Árpád felé nyújtja a karját. Esdeklő mozdulat. Elszakad Boriskától, s miközben az utolsó szereplő is eltűnik a gödörben, ott marad –ha hívek akarunk lenni az igazsághoz — félúton Árpád és a gödör között

Függöny

Felelős kiadó : Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója
80 5329 Pátria Nyomda — Felelős vezető : Vass Sándor vezérigaz